

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra historie

Veronika Martenová

Obor: Německá filologie – Historie

UMĚLECKÝ A AUKČNÍ SALON JINDŘICHA SLATNERA
JAKO PŘÍKLAD OBCHODU S UMĚNÍM ZA PRVNÍ REPUBLIKY

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D.

Olomouc 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci zpracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 11. 12. 2017

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli s vypracováním mé práce. Speciální poděkování pak patří panu Heinzovi Vogelovi, který mi poskytl informace o své rodině a ochotně mi odpovídal na všechny otázky, a umožnil tak doplnění práce o zajímavé osudy nejen svého strýce, Jindřicha Slatnera, ale i celé rodiny, díky čemuž je tato práce kompletní.

Obsah

1. Úvod.....	6
1. 1 Obecně.....	7
1. 2 Aukční síně v Praze.....	8
2. Literatura a prameny	11
2. 1 Literatura ke sběratelství a obchodu s uměním	11
2. 1. 1 Literatura k obchodu s uměním a sběratelství obecně.....	11
2. 1. 2 Literatura zmiňující podnik Jindřicha Slatnera	12
2. 1. 3 Zahraniční literatura ke sběratelství a obchodu s uměním	13
2. 2 Prameny z archivů.....	14
2. 2. 1 Archiv města Ostravy	14
2. 2. 2 Archiv hlavního města Prahy	15
2. 2. 3 Státní okresní archiv Karlovy Vary	15
2. 2. 4 Knihovna Státního okresní archivu Prostějov	15
2. 3 Prameny z dalších paměťových institucí.....	16
2. 3. 1 Národní galerie v Praze	16
2. 3. 2 Galerie výtvarného umění Ostrava.....	16
2. 3. 3 Ostravské muzeum	16
2. 3. 4 Národní knihovna Praha.....	17
2. 3. 5 Muzeum a galerie v Prostějově	17
2. 3. 6 Neúspěšná bádání	17
2. 4 Výčet katalogů a článků v novinách a dobových publikacích.....	17
2. 4. 1 Aukční katalogy Umělecké a aukční síně Slatner	17
Katalog výstavy uměleckých obrazů v uměl. saloně.....	18
2. 4. 2 Články týkající se činnosti Jindřicha Slatnera.....	22
2. 5 Rodinné materiály	23
2. 6. 1 Negativní výsledky.....	23
3. Rodinné zázemí Jindřicha Slatnera	24
3. 1 Původ rodiny a její členové	24
3. 2 Úzká rodina Jindřicha Slatnera.....	28
4. Podnikání Jindřicha Slatnera.....	31
4. 1 Odrazy Slatnerova podnikání v úředních dokumentech.....	31
4. 2 Výstavy a aukce.....	32

Výstavy.....	33
4. 2. 1 1. Kunstausstellung.....	33
4. 2. 2 Výstavy v letech 1919 a 1921	34
4. 2. 3 Rok 1922	36
4. 2. 4 Výstava uměleckých obrazů v uměl. saloně Slatnerově.....	36
4. 2. 5 Výstava portrétů šachových mistrů	39
4. 2. 6 Rok 1924	40
4. 2. 7 Výstava pražských umělců	41
Aukce	42
4. 2. 8 I. Kunstauktion	42
4. 2. 9 II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte doktora Mikuláše Széchényiho	44
4. 2. 10 Aukce v Brně.....	47
4. 2. 11 VII. Kunstauktion Prag / VII. umělecká aukce	47
4. 2. 12 Aukce v Karlových Varech	49
4. 2. 13 Další aukce v Karlových Varech.....	50
4. 2. 14 X. velká umělecká aukce.....	50
4. 2. 15 Aukce v Brně.....	52
4. 2. 16 Aukce v Ostravě	52
4. 2. 17 XII. Kunstauktion.....	53
4. 2. 18 Aukce v Teplicích.....	54
4. 2. 19 XIII. umělecká aukce.....	54
4. 2. 20 XIV. umělecká aukce	55
4. 2. 21 Aukce v Karlových Varech	56
4. 3 Mořic Müller; II. umělecká aukce podniku Mořice Müllera.....	57
4. 3. 1 II. umělecká aukce.....	58
4. 4 Slatnerovi znalci.....	61
4. 4. 1 Ludwig W. Abels.....	61
4. 4. 2 Gustav Glück.....	61
4. 4. 3 František X. Harlas.....	61
5. Závěr.....	62
6. Zdroje	64
6. 1 Prameny.....	64
6. 1. 1 Archiv města Ostravy	64
6. 1. 2 Archiv hlavního města Prahy	64
6. 1. 3 Knihovna Státního okresního archivu Prostějov	64
6. 1. 4 SOKA Karlovy Vary.....	64

6. 1. 5 Galerie výtvarného umění Ostrava	64
6. 1. 7 Národní galerie v Praze	65
6. 1. 8 Národní knihovna Praha	65
6. 1. 9 Ostravské muzeum	66
6. 1. 10 Rodinné materiály	66
6. 1. 11 Články	66
6. 1. 12 Internetové zdroje.....	66
6. 2 Sekundární literatura	67
6. 2. 1 Monografie	67
6. 2. 2 Články	67
6. 2. 3 Internetové zdroje.....	68
6. 3 Obrazové materiály	68
7. Anotace.....	70

1. Úvod

Obchod s uměním má zajímavý výpovědní potenciál o společnosti. Je úzce provázán s ekonomikou, ale zároveň přináší řadu informací k sociální struktuře a jejím proměnám a svědectví o změnách dobového vkusu.

Zvláštní formou obchodu je aukce, která umožňuje nejobjektivnější zhodnocení nabídky a poptávky po určitém typu zboží, v případě zaměření této práce malířských, sochařských děl i mnohých dalších uměleckých předmětů. Jak dokládají některé tituly použité literatury, není obchod s uměním jen dalším typem transakce; s mírným nadhledem ukazují, že je naplněn emocemi a ve výjimečných případech může vyústit až k tělesnému násilí nebo pocitům sebenenávisti¹.

Hlavním cílem této práce bylo provedení sondy do prvorepublikového trhu s uměním, konkrétně prodeje předmětů v rámci aukcí za pomoci podniku Jindřicha Slatnera. V rámci této sondy byla provedena prezentace aukčních katalogů vybrané aukční síně, na níž bylo fungování trhu demonstrováno. Katalogy slouží jako ukázka dobového materiálu v daném oboru užívaného, s čímž souvisí zhodnocení nabídky vzhledem ke společenským trendům. Jako doplňující materiály byly použity novinové články a případně také reklama, dále pak úřední dokumenty osvětlující například komunikaci s institucemi, které s podnikáním souvisejí.

Úkolem této práce bylo shromáždit všechny dostupné informace o Jindřichu Slatnerovi, obchodníku s uměním z Ostravy, který patřil k průkopníkům tohoto typu obchodu nejen na severní Moravě ale v jistém smyslu i v předválečném Československu. Rozsah jeho působení byl daleko větší, v posledních třech letech života prodával svůj sortiment v Moravské Ostravě a v Praze, a také ve vyhlášených lázeňských centrech uprostřed sezóny.

Díky zkoumání firmy Jindřicha Slatnera nebo dalších jemu podobných podnikatelů vzniká možnost utvořit si představu o tom, jak probíhala umělecké aukce před téměř sto lety, nakolik se liší od průběhu dnešních dražeb, a jak se mohla změnit role majitele aukční síně.

Účelem zde provedené sondy nebylo pouze představení Jindřicha Slatnera jako obchodníka, ale také jeho rodinného zázemí a židovských kořenů rodiny, které mohly v jeho činnosti sehrát důležitou roli. Pohled na rodinu doplňuje celkový obraz tohoto obchodníka a její zajímavé osudy rozhodně stojí za zpracování do této práce. Jelikož se o rodině nedochovalo

¹ TŘEŠTÍK (2013), s. 82-83.

velké množství informací na poli paměťových institucí, byl kontaktován jeden z příbuzných Jindřicha Slatnera, na základě jehož informací se podařilo vytvořit kapitulu popisující rodinné zázemí. Takto získaná data byla přínosná nejen proto, že rodinný příslušník přirozeně disponoval větším přehledem, ale na rozdíl od archivů nabízel také osobní pohled, což opět napomáhá k lepší představě o tom, kým Jindřich Slatner byl, a jaké bylo prostředí, ze kterého pocházel.

Vzhledem k tomu, že se kolem majitele podniku utvořil širší okruh osob, jakými byli například spolupracovníci, hodnotitelé zboží nebo původní majitelé draženého zboží, bylo na místě představit také ty nejdůležitější z nich.

1. 1 Obecně

Následující kapitola vznikla na základě disertační práce Roberta Mečkovského *Umělecké aukce v Praze v období první republiky*², není-li uvedeno jinak, data pocházejí právě z ní.

Trh s uměním nefunguje nezávisle, ale je propojen s dalšími částmi kulturního prostředí. Má na něj tedy vliv činnost galerií, muzeí, aj. Přirozeně se musí řídit legislativou.³

V závislosti na tom, zda zboží pochází od současných autorů, či jde o umění starší, se hovoří o primárním a sekundárním trhu. Pojem „starší umění“ zahrnuje díla starých mistrů a umění devatenáctého století, která se ve Slatnerových aukcích hojně vyskytují.

Jak dokládají katalogy podniku, Jindřich Slatner neobchodoval pouze s díly starých mistrů, ale rovněž s tvorbou svých současníků, jejichž díla byla vystavována v jeho ostravských prostorách, byl tedy také součástí primárního trhu.

V neposlední řadě se k trhu s uměním řadí obchod se starožitnostmi, tedy starší předměty s uměleckou hodnotou, opět zasahující i ke Slatnerovi. V některých případech bývá sporné, co se mezi starožitnosti řadit dá a co stojí mimo, což se může týkat například poštovních známek a mincí, které ovšem nepatřily do Slatnerova sortimentu.

Stejně jako u jiných druhů zboží neexistuje pouze jeden způsob, jak žádané položky získat. Základní dělení poukazuje na čtyři možnosti, kterými jsou návštěva prodejních galerií,

² MEČKOVSKÝ (2014).

³ SKŘIVÁNEK (2010), s. 5.

privátní prodej a návštěva aukční síně s následným vydražením předmětu. Poslední cestu tvoří nelegální prodej na černém trhu.⁴

Ve dvacátém století byly zprostředkovateli kontaktu mezi umělcem a zájemcem o jeho tvorbu především spolky. V rámci své činnosti konaly výstavy jak svých členů, tak zahraničních tvůrců, a napomáhaly tak šířit povědomí o soudobé tvorbě. Pro tyto účely si pronajímaly, případně vlastnily prostory, v nichž se setkání a výstavy realizovaly. Ke komunikaci s veřejností využívaly též vlastních periodik. K nejvýznamnějším spolkům patřila *Krasoumná jednota v Praze*, *Umělecká beseda v Praze*, *Spolek výtvarných umělců Mánes v Praze* nebo *Syndikát výtvarných umělců československých*.

V hlavním městě nechyběly ani zmíněné soukromé galerie, které mohly poskytnout své prostory krátkodobějším projektům výtvarníků nebo jejich uskupením, stejně jako pořádat výstavy starého umění a děl zahraničních autorů. Předměty bylo možno získat prostřednictvím komisního prodeje, dražeb, či jejich nákupu na výstavě. Příkladem takových podniků byly *Topičův salon*, *Rubešova galerie*, *Aventinská mansarda* nebo *Galerie Evropa*.

Ve společnosti se projevovaly tendence sbírat díla současných umělců jako reakce na převládající kolekce nizozemských mistrů a autorů 18. a 19. století. Oblíbeným způsobem získávání děl byl nákup přímo od autora, jelikož tím obě strany ušetřily za posudky nebo provize, v neposlední řadě tím byl kupující chráněn před nákupem padělku.

1. 2 Aukční síně v Praze⁵

Aukční síň představuje způsob obchodování s uměním, při němž je sprostředkovatelem transakce obchodník, tedy osoba, které je prodej díla svěřen autorem či původním vlastníkem, aby je dále prodala novému majiteli. Mnoho sběratelů spolupracuje s konkrétními obchodníky, kteří jim posléze sami vyhledávají kusy ke koupi.⁶ Slatner fungoval mírně odlišně s tím, že vykupoval pozůstalosti a větší kolekce, které posléze nabízel v aukcích. Zmiňovaný způsob však nelze vyloučit a princip je ve výsledku stejný: jeho zisk odpovídal rozdílu mezi kupní a prodejní cenou, a bylo tedy důležité shánět a vybírat zboží s rozvahou, s ohledem na to, jak vypadala jeho stálá klientela.⁷

⁴ Tamtéž, s. 5.

⁵ Uvedené informace byly převzaty z publikace R. Mečkovského.

⁶ TŘEŠTÍK (2013), s. 80.

⁷ Tamtéž, s. 81.

Jelikož Jindřich Slatner nebyl jediným obchodníkem svého druhu, je důležité alespoň stručně představit také jeho konkurenty a předchůdce, konkrétně podniky sídlící v Praze.

Věhlasnou osobností aukčního obchodu s uměním byl Rudolf Weinert, který se tímto způsobem živil po celý svůj život. Na počátku dvacátého století byl sekretářem *Krasoumné jednoty Společnosti vlasteneckých přátel umění v Čechách*. Zde se mezi 16. a 17. prosincem 1912 konala první aukce v jeho režii. Tato organizace se těšila velké oblibě sběratelů. Rudolf Weinert později podnikal samostatně, po poslední dražbě *Krasoumné jednoty* založil *Uměleckou a aukční síň Rudolf Weinert*. Nejprve působil v Rudolfinu a Aehrentalovském paláci, například během března a května 1922 měl organizovat dvě dražby v Rudolfinu, ve stejném roce stál u dražby pro *Rubešovu galerii* a další pořádal v prostorách po síni *Antiqua*. Později vlastnil podnik na Ovocném trhu. Roku 1929 se Weinert opět objevil se *Stálou uměleckou aukční síní*, která sídlila ve Veletržním paláci. V rámci tohoto podniku proběhly pouze dvě aukce, které, ač o to byla snaha, nedosahovaly úrovně, jakou měl například Slatnerův salon.

Zmíněná aukční síň *Antiqua* byla další významnou institucí, jejíž první aukce se konala na podzim roku 1921, byl k ní vytvořen katalog s černobílými fotografiemi. Mezi nabízeným zbožím mělo mít v kategorii užitných předmětů hlavní podíl sklo, dále pak obrazy, z nichž nejvýznamnější byla díla nizozemských mistrů. Tento podnik uspořádal celkem 6 aukcí.

Výše zmíněná *Rubešova galerie* mimo jinou činnost provozovala také aukce. Spolupracovala při tom s Rudolfem Weinertem. Aukce probíhaly od podzimu 1935 do smrti zakladatele. *Rubešova galerie* skončila svou aukční činností přestěhováním podniku do paláce Platýz během roku 1938.

Konkurentem *Rubešovy galerie* byl *Topičův salon*, v jehož aukci v říjnu 1922 bylo nabízeno kolem 300 položek, jejichž důležitou část tvořily slovácké kroje a doplňky.

K důležitým institucím patřil *Zástavní úřad*, kde vedl aukce Ladislav Ryšavý. Tento podnik mezi lety 1921 a 1927 uspořádal třicet dražeb, většinou z více souborů položek pocházejících z majetků menších sběratelů. Podnik byl činný i nadále, později mu však začaly konkurovat další.

Roku 1924 započala svou činnost *Aukční síň Zdeňka Jeřábka*, která patřila k nejzajímavějším institucím své doby. Aukce se měly konat každý měsíc kromě prázdnin s tím, že zpočátku se Jeřábek zaměřoval hlavně na malé sběratele, a až na počátku třicátých let se

objevilo několik významnějších sbírek. Zajímavou součástí katalogů tohoto podniku byla spolupráce s odborníky a literáty, kteří do nich přispívali a účastnili se předaukčních výstav – šlo například o Jiřího Josefa Antonína Karáska ze Lvovic nebo Jana Opolského. Rok po Jeřábkově síni vznikl podnik Stanislava Budila, jehož pozdější majitelkou se stala Marie Goldbergová-Schosserová. Na počátku třicátých let měl za sebou devatenáct aukcí⁸. Roku 1935 představil *Mezinárodní uměleckou aukční síň*, přičemž konané aukce získaly lepší úroveň, než tomu bylo v případě jeho dřívější činnosti.

Dalšími významnými obchodníky s uměním byli Stanislav Budil a Marie Goldbergová-Schosserová. Firma vznikla na jaře 1925. Od tohoto roku do počátku 30. let uspořádala 19 dražeb. Od roku 1935 fungovala *Mezinárodní umělecká aukční síň*, která vydávala velice kvalitní katalogy s fotografiemi a upozorněními majitele na významné položky. Na čtvrté aukci této firmy již byla jako majitelka uváděna Goldbergová-Schosserová. Roku 1936 Budil z podniku vystoupil a působil samostatně v rámci *Umělecké aukční síně St. Budil*. Roku 1938 změnil podnik Goldbergové-Schosserové majitelku, kterou se stala Markéta Schosserová. Od 40. let nesl název *Prager Kunst- und Auktionshaus Kaul & Benz*. Od roku 1943 jej spravovala původní majitelka, ovšem pod dohledem důvěrníků. Budilův podnik byl arizován, v roce 1949 znárodněn.

Maison antique byl projekt židovského obchodníka Charlese Rosenkrantze, první aukce se konala roku 1926. Mezi jeho nejvýznamnějšími akcemi byly dražby předmětů z průhonického zámku, kdy většinu nabídky tvořily obrazy. Na katalogích spolupracoval F. X. Harlas, který byl důležitý i pro Slatnerův podnik, stejně jako posuzovatelé Gustav Glück, Theodor von Frimmel a Ludvík Wilhelm Abeles. Aukce byly pořádány v paláci *Bellevue*. Činnost této firmy byla velice podobná stylu Slatnerovu. Během svého působení uspořádala síň *Maison Antique* 29 aukcí.

Umělecké aukce se konaly od listopadu 1927 také v hotelu Karla Šroubka, inspirace pro vedení podniku byla čerpána ze zahraničních cest majitele a jeho syna. Publiku byly nabízeny výpravné aukční katalogy srovnatelné s jinými luxusními podniky v té době působícími.

K dalším obchodníkům s uměním patřili například Václav Hořejš, František Šmolík a jeho nástupce Karel Struska a Josef Fišer.

⁸ Tamtéž, s. 111.

2. Literatura a prameny

2. 1 Literatura ke sběratelství a obchodu s uměním

2. 1. 1 Literatura k obchodu s uměním a sběratelství obecně

K dispozici jsou tituly odborné literatury věnující se jak obchodu s uměním, tak uměleckým dražbám, případně aukcím všeobecně. I když se mnohdy jedná o publikace vztahující se k dnešní době, pro tuto práci budou některé z nich důležité, a to z důvodu, že nelze psát o aukčním salonu bez pochopení principu, na němž jeho činnost fungovala. Ať už totiž jde o aukci prvorepublikovou, či dnešní, v základu se neliší a upraveny mohly být některé formalities, případně zákon s touto činností související.

Pro účely této práce byly užity zejména tyto: *Aukce – teorie a praxe*⁹, jež patří mezi výsledky projektu *Kombinatorické aukce – modelování a analýzy*. Monografie seznamuje se základními pojmy, typy a modely aukcí, text je doplněn grafy, tabulkami a vzorci. Součástí je také dodatek obsahující další vzorce, které se v dnešní praxi užívají.

Aukčními síněmi samotnými se zabývá například studijní materiál VŠE *Aukční síně*¹⁰, jež teoretické poznatky aplikuje na konkrétních příkladech, významných síních *Sotheby's* a *Christie's*, kdy čerpá z jejich vlastních materiálů. Publikace je přínosná nejen pro poznání dvou úspěšných síní, jejichž historie sahá daleko před Slatnera, kterého přežily a dochovaly se až do dnešních dní, ale také pro objasnění základních pojmů a principů ve zde zkoumané oblasti, které jsou zároveň zasazeny do dobového kontextu, což je pro laika velice přínosné, a v porovnání s předchozí zmíněnou publikací, která však na tyto dva podniky rovněž nezapomíná upozornit¹¹, srozumitelnější.

Zajímavým materiálem jsou dále teoretické příručky pro sbírání umění: *Umění sbírat umění*¹². Publikace je vhodná hlavně pro někoho, kdo se s tématem sbírání umění potřebuje seznámit v kratším čase, a je v jeho zájmu pochytit nejdůležitější fakta – jakým způsobem lze tvořit sbírky, na jakých místech je možno předměty získat (a jak jsou tato místa spolehlivá), případně k čemu vůbec může být sbírání užitečné. Tato kniha je pojata spíše zábavněji, a proto

⁹ FIALA (2012).

¹⁰ DROZEN (1998).

¹¹ FIALA (2012), s. 27.

¹² TŘEŠTÍK (2013).

na první pohled nemusí působit jako ta neobornější. Nabízí však komplexní pohled na zde zkoumanou problematiku.

2. 1. 2 Literatura zmiňující podnik Jindřicha Slatnera

Ačkoli je konkrétní téma salonu Jindřicha Slatnera téměř neprobádané, problematika uměleckých aukcí a aukčních domů obecně je na tom lépe. Slatnerův podnik se objevuje například ve *Výběrové studii českých aukčních domů* Michaely Melenové¹³, či v již zmíněných *Uměleckých aukcích v Praze v období první republiky* Roberta Mečkovského, který mu věnuje samostatnou podkapitulu¹⁴.

Michaela Melenová se o podniku zmiňuje v rámci kapitoly *Historie uměleckých aukcí v České republice*, stručně charakterizuje oblast a zaměření jeho působení a zahrnuje i následné převzetí podniku Mořicem Müllerem: „*Opakem aukční síně Zdeňka Jeřábka byl v jistém smyslu aukční dům Jindřicha Slatnera otevřený roku 1925, který pořádal putovní aukce v Praze, Moravské Ostravě a Karlových Varech. Předmětem těchto aukcí bylo především luxusní zboží, či ucelené sbírky umění orientující se na zákazníky z vyšších společenských vrstev. Roku 1928 převzal tento aukční dům jeden ze spolupracovníků Moritz Müller a pokračoval v činnosti až do roku 1939, kdy zanikl z důvodu protizidovských opatření.*“¹⁵

Užitečnou publikací je *Výtvarná kultura ve Slezsku a na Ostravsku do roku 1970*¹⁶ Pavla Šopáka, ve které je možno seznámit se s termíny výstav, které se ve Slatnerově režii odehrávaly¹⁷. Je zde citována další publikace, *Výtvarné umění Ostravského kraje*¹⁸ Vladimíra Hýla, v níž se nachází zmínka o využívání Slatnerova podniku *Klubem umělců*: „[...] *Ostravští umělci ihned po válce se snažili o založení uměleckého spolku, který by soustředil uměleckou činnost a hlavně se staral o soustavnou výchovu obecnstva. V r. 1920 založili volné sdružení pod názvem „Klub umělců“, které uspořádalo první výstavu ostravských umělců v r. 1921 v obchodním domě u Slatnera v M. Ostravě. [...]*“¹⁹ Vladimír Hýl vydal také publikaci *Přehled výtvarně uměleckých výstav*²⁰, která uvádí některé u Slatnera proběhlé výstavy.

¹³ MELENOVÁ (2013).

¹⁴ MEČKOVSKÝ (2014), s. 199–123.

¹⁵ MELENOVÁ, (2014), s. 18.

¹⁶ ŠOPÁK (2010).

¹⁷ Tamtéž, s. 531.

¹⁸ HÝL (1941).

¹⁹ Tamtéž, s. 27.

²⁰ HÝL (1961).

Dalším dílem informujícím o Slatnerově činnosti je *Sobě, umění, přátelům*²¹ Lubomíra Slavička, věnující se historii sběratelství mezi lety 1650–1939. Lubomír Slaviček píše: „Mezi přední umělecké obchody se v Praze v období první republiky zařadily rovněž umělecké aukční síně profesora Moritze Müllera, který po roce 1928 navázal na krátkou, ale velkoryse koncipovanou aukční činnost svého předchůdce a zaměstnavatele Jindřicha Slatnera, jenž mj. pořádal jakési „putovní“ aukce konané na pokračování v Praze, Brně, Moravské Ostravě a Kalových Varech. Podle dobových svědectví snesly oba tyto umělecké závody vzhledem dražebních místností a především kvalitou nabídky zboží „evropské úrovně“ srovnání s etablovanými aukčními domy v zahraničí.“²²

Publikace oslavující desáté výročí založení ostravského Domu umění, *Deset let Domu umění*²³ z roku 1936, vzpomíná na Slatnera jako na poskytovatele útočiště umělcům v době, kdy ještě zmíněná instituce nefungovala. Ač připouští jistou nelibost kritiků pramenící z faktu, že byl Slatner vnímán jako cizinec, a tím pádem „bral šanci“ hostit umělce domácím podnikatelům, vzpomíná na něj jako na důležitou kapitolu uměleckého dění v Moravské Ostravě.

Mezi publikace, jež se věnují Slatnerovým spolupracovníkům, patří zejména *Muž, který si nedal pokoj*²⁴, dvojjazyčná biografie věnovaná Josefu Polákovi, správci Východoslovenského muzea, která vznikla při příležitosti stého výročí založení Židovského muzea v Praze. V případě Mořice Müllera bylo užito dílo nesoucí název *Terezínský portrét*²⁵, stručně shrnující jeho život a pobyt v Terezíně a obsahující jeho výtvarnou tvorbu z tohoto tábora.

2. 1. 3 Zahraniční literatura ke sběratelství a obchodu s uměním

Ke zde zkoumané problematice se samozřejmě nevyjadřuje pouze česká literatura, ale rovněž díla zahraniční. O některých znalcích, s nimiž Slatner spolupracoval, pojednává publikace *Handbuch österreichischer Autorinnen und Autoren jüdischer Herkunft 18. bis 20. Jahrhundert*.²⁶ zajímavým doplněním přehledu může být *Internationales Lexikon der Preise den Gemälden und Handzeichnungen aller Schuler und Länder Nach d. Auktions-Resultaten*

²¹ SLAVÍČEK (2007).

²² Tamtéž, s. 258.

²³ TLAPÁK, R.: *Deset let Domu umění. Rok lidovýchovné práce v širším Ostravsku*. Ostrava 1936, s. 6–7.

²⁴ VESELSKÁ (2005).

²⁵ PAŘÍK (1992).

²⁶ BLUMESBERGER – DOPPELHOFR – MAUTHE (2002).

*den letzten Jahrzehnte*²⁷, kde se nacházejí aukční výsledky za poslední desetiletí, což se týká i aukčních síní v Praze, Slatner však mezi nimi nefiguruje.

Dalšími příklady jsou *Kunst sammeln, Kunst handeln*²⁸ Evy Blimliger a Moniky Meier a kniha *German Sales 1930–1945. Bibliographie der Auktionskataloge aus Deutschland, Österreich und der Schweiz*.²⁹ Astrid Bähr, opět se však nezabývají Jindřichem Slatnerem, ale zde zkoumaným tématem obecně.

2. 2 Prameny archivní

2. 2 Prameny z archivů

2. 2. 1 Archiv města Ostravy

V rámci bádání v tomto archivu byla ve fondu *Okresního úřadu Moravská Ostrava*³⁰ nalezena složka obsahující Slatnerovu korespondenci s úřady, zejména *Okresní politickou správou*, a živnostenské listy. Tyto materiály přinášejí informace o konkrétních záležitostech v podnikání, jako jsou povolení konání aukcí, žádosti o vystavení živnostenských listů, s čímž může souviset také zakládání dalších podniků a změny obchodovaného zboží. Dokumenty umožňují sestavení časové osy a tím rekonstruovat vývoj Slatnera od počátků jeho činnosti, až k provozování aukční síně.

Cenná data byla nalezena ve sčítacím operátu³¹ a knihách svobodných a řemeslných živností ve fondu *Moravská Ostrava, Svobodné a řemeslné živnosti*³². Doplnující informace poskytly domovské karty³³, vztahující se k některým členům rodiny. Sčítací operát poskytuje konkrétní informace o počtu osob v domácnosti, jejich datech narození, zaměstnání (případně studiu) i vyznáních nebo jazycích, jimiž mluvily. Dále je možno zjistit stav, ve kterém jsou tyto osoby vůči sobě navzájem, a jejich stav určující, zda jsou svobodné, v manželství, či ovdovělé. V knihách živností se nacházejí údaje o podnikání, jako je majitel dané živnosti, její sídlo, den,

²⁷ MÜHSAM (1925).

²⁸ BLIMLINGER – MAYER (2012).

²⁹ BÄHR (2013).

³⁰ AMO, fond Okresní úřad Moravská Ostrava (OÚMO), kart. č. 628, i. č. 243, sign. Gc, G, korespondence ve věcech obchodu, průmyslu a živností č. 22 071-30 000, spis č. 22 671.

³¹ AMO, fond OÚMO, sčítací operáty z roku 1921, kart. č. 123, i. č. 136, Moravská Ostrava č. p. 205, Třída 28. října.

³² AMO, fond Moravská Ostrava, Svobodné a řemeslné živnosti, 1921–1924, Svazek 2. Inv. č. 24.;

AMO, fond Moravská Ostrava, Svobodné a řemeslné živnosti, 1921–1924, Svazek 3. Inv. č. 25.

³³ AMO, fond Archiv města Moravská Ostrava, domovská kartotéka

k němuž vzniká, případně její činnost končí. Domovské karty uvádějí, které osoby žijí v konkrétním bydlišti, jaký mezi sebou mají vztah, případně také zesnulé partnery.

Dalším dokumentem byla smlouva o poskytnutí úvěru pro nákup zboží z fondu *Notářství Ostrava II*³⁴, která prezentuje jednu z možností fungování podniku, tedy nákup zboží na dluh a následné rozprodání položek s přírůžkou, aby mohl vzniknout zisk.

2. 2. 2 Archiv hlavního města Prahy

Bádání v této instituci přineslo pouze poznatky o Slatnerovu nástupci, Mořici Müllerovi, zkoumaným fondem byl *Magistrát hlavního města Prahy – Referát IV. Popisní 1926–1949*³⁵, nalezen byl jeden aukční katalog³⁶ a úřední dokumenty.

2. 2. 3 Státní okresní archiv Karlovy Vary

Z místního fondu Archiv města Karlovy Vary³⁷ byl získán článek z *Neue freie Presse*, výsledky aukce ze 12.–14. srpna 1926 a také komunikace s úřady. Tyto materiály umožnily náhled na aukce z „druhé strany“ – aukční katalog ukazuje, co bylo nabízeno, a lze si tedy udělat představu o rozsahu aukce a případnému publiku, jemuž byla určena, ale už neinformuje o tom, jak vše dopadlo, a nakolik byla snaha zaujmout zákazníky účinná. Výsledky reflektují, nakolik byla aukce úspěšná – tedy kolik se prodalo zboží, jaký byl zisk, jakou částku získalo město, a také kdo byli kupci, a nabízejí tak reálný pohled na danou aukci. Ideálním stavem by bylo nalezení katalogu i výsledků ke každé aukci, což se bohužel nepodařilo.

2. 2. 4 Knihovna Státního okresního archivu Prostějov

V této instituci byl nalezen článek v novinách *Hlasy z Hané*³⁸, který sděloval údaje o budoucím konání aukce Slatnerova podniku.

³⁴ AMO, fond Notářství Ostrava II., kart. č. 6, legalizační protokoly a notářské spisy č. 3301–4000, spis č. 3397

³⁵ Archiv hlavního města Prahy (AHMP), fond Magistrát hlavního města Prahy – Referát IV. Popisní 1926–1949, kart. č. 1236.

³⁶ *Umělecké a aukční síně prof. M. Müller. Praha II: Umělecká aukce. [Obrazy starých a moderních mistrů, starožitný porculán, sklo, nábytek, skulptury, perské koberce atd., z vynikajícího soukromého, zahraničního a tuzemského majetku.]*, aukce 13. – 15. 12. 1928, Praha.

³⁷ SOKA Karlovy Vary, fond Archiv města Karlovy Vary, karton 3007B.

³⁸ SOKA Prostějov, fond Archiv města Prostějova – *Hlasy z Hané*, 1926, č. 46, r. XXXXIV, s. 3.

2. 3 Prameny z dalších paměťových institucí

2. 3. 1 Národní galerie v Praze

Výsledkem bádání ve zdejší knihovně bylo nalezení pěti aukčních katalogů *Umělecké a aukční síně Slatner: II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte doktora Mikuláše Széchényiho*³⁹ *VII. umělecká aukce*⁴⁰, *XII. Kunstauktion*⁴¹, *XIII. umělecká aukce*⁴², *XIV. umělecká aukce*⁴³.

2. 3. 2 Galerie výtvarného umění Ostrava

Bádání v knihovně této instituce mělo za výsledek nalezení katalogů *II. umělecké aukce*⁴⁴ a *XII. umělecké aukce*⁴⁵, a periodika *Salon*⁴⁶, v němž se nachází článek Slatnera zmiňující.

2. 3. 3 Ostravské muzeum

Zde byly získány tři katalogy, z toho dva z výstav v letech 1917⁴⁷ a 1923⁴⁸, a jeden ke *XIV. Kunstauktion*⁴⁹.

³⁹ *Umělecký a aukční salon Slatner Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte Dra Mikuláše Széchényiho, biskupa v Oradea–Mare (Velký Varadín) a jiného vynikajícího soukromého majetku*, aukce 7.–9. 7. 1925, Praha.

⁴⁰ *Umělecké a aukční síně Slatner. Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. VII. umělecká aukce. [Leo Fallova sbírka a jiných vynikajících vídeňských soukromníků I. díl]*, aukce 7.–9. 6. 1926, Praha.

⁴¹ *Kunst- und Auktionshaus Slatner Prag – Mährisch-Ostrau – Karlsbad. XII. Kunstauktion. [Gemälde- und Antiquitäten- Sammlung aus hervorragendem Privatbesitz.]*, aukce 16.–18. 12. 1926, Praha.

⁴² *Umělecké a aukční síně Slatner Praha – Karlovy Vary. XIII. umělecká aukce. [Obrazy a starožitné umělecké předměty z vynikajícího soukromého majetku.]*, aukce 7.–9. 4. 1927, Praha.

⁴³ *Umělecké a aukční síně Slatner Praha – Karlovy Vary. XIV. umělecká aukce. [Zvláštní aukce 100 originálů slavných mistrů z vysokošlechtického a jiného vzácného soukromého majetku a vyvolené kolekce prvotřídního starožitného porcelánu.]*, aukce 11.–13. 6. 1927, Praha.

⁴⁴ *Umělecký a aukční salon Slatner Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte Dra Mikuláše Széchényiho, biskupa v Oradea–Mare (Velký Varadín) a jiného vynikajícího soukromého majetku*, aukce 7.–9. 7. 1925, Praha.

⁴⁵ *Umělecké a aukční síně Slatner, Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. XII. umělecká aukce. [Sbírka obrazů a starožitných uměleckých předmětů z vynikajícího soukromého majetku.]*, aukce 18.–20. 12. 1926, Praha.

⁴⁶ KRISTIN, V.: *Výtvarné umění na Ostravsku. Salon*, 1928, č. 4., s. 8–9, 23.

⁴⁷ *Kunstsalon Heinrich Slatner M.-Ostrau. Franz Josef-Platz. Katalog der I. Kunstausstellung im Kunstsalon Heinrich Slatner Mähr.-Ostrau. Výstava 4/1917.*

⁴⁸ *Umělecký salon Slatner. Katalog výstavy uměleckých obrazů v uměl. saloně Slatnerově. Výstava 16. 6.–31. 7. 1923.*

⁴⁹ *Kunst- und Auktionshaus Slatner Prag – Karlsbad. XIV. [Sonderauktion von 100 Gemälden berühmter Meister aus hocharistokratischem und anderem vornehmsten Privatbesitz und einer auserwählten Kollektion von erstklassigen, antiken Porzellan.]*, aukce 11.–13. 7. 1927, Praha.

2. 3. 4 Národní knihovna Praha

Ve fondech *Národní knihovny* se nachází jeden aukční katalog Slatnerova podniku, *VII. Kunstauktion Prag*⁵⁰.

Dalšími prameny jsou periodika *Tribuna*⁵¹ a *Der Kunstwanderer*⁵², který je nabízen v elektronické podobě prostřednictvím projektu *Digizeitschriften*,

2. 3. 5 Muzeum a galerie v Prostějově

Z knihovny této instituce pochází katalog *X. velké umělecké aukce*⁵³.

2. 3. 6 Neúspěšná bádání

Vzhledem k tomu, že byl Jindřich Slatner činný i v Brně, proběhly pokusy o nalezení materiálů také v tomto městě, kde se však žádné dokumenty ke Slatnerovi nenacházejí. Výsledkem návštěvy *Archivu hlavního města Prahy* sice bylo nalezení dokumentů k Mořici Müllerovi, v otázce Jindřicha Slatnera jako takového nepřinesla uspokojivý výsledek.

2. 4 Výčet katalogů a článků v novinách a dobových publikacích

2. 4. 1 Aukční katalogy *Umělecké a aukční síně Slatner*

Významným pramenem jsou aukční katalogy, které poskytují náhled do obsahu aukce a napomáhají představě o tom, jaká klientela se v daném městě nacházela. Následuje tabulka přehledně zobrazující katalogy, které byly při tvorbě této práce nalezeny ve výše zmíněných institucích. Jejich podrobná charakteristika se nachází v kapitole věnované Slatnerovu podnikání.

⁵⁰ *Kunst- und Auktionshaus Slatner Prag – Mährisch – Ostrau - Karlsbad. VII. Kunstauktion. Aukce 7. – 9. 7. 1926.*

⁵¹ SCHÜRER, O.: *Praha jako trh umění. Po dražbě Fallovy pozůstalosti u Slatnera.* *Tribuna*, 8, č. 146., Kar. Ulm.: *Z pražských aukčních síní. Müllerův salon. Tribuna*, 10., *Aukce Fallovy pozůstalosti v Karlových Varech* (bez autora). *Tribuna VIII*, 20. 7. 1926, s. 4.

⁵² *Kunst- und Auktionshaus Slatner* in: *Der Kunstwanderer : Zeitschrift für alte und neue Kunst, für Kunstmarkt und Sammelwesen | Der Kunstwanderer: Zeitschrift für alte und neue Kunst, für Kunstmarkt und Sammelwesen - 8 | 1/2. Juniheft*, s. 423. In: <http://www.digizeitschriften.de/kontakt/kontakt/> [cit. 10. 11. 2017].

⁵³ *Umělecké a aukční síně Slatner Mor. Ostrava – Praha – Karlovy Vary. X. velká umělecká aukce. [Sbírka obrazů a starožitných uměleckých předmětů z vynikajícího soukromého majetku se zajímavými příspěvky z pozůstalosti po zesnulém vídeňském skladateli Leo Fallovi, Galerie Sedelmayerové v Paříži a hraběte Kufsteina ve Vídni.]*, aukce 13.–14. 11. 1926, Prostějov.

Tabulka 1 Přehled nalezených katalogů z aukcí a výstav

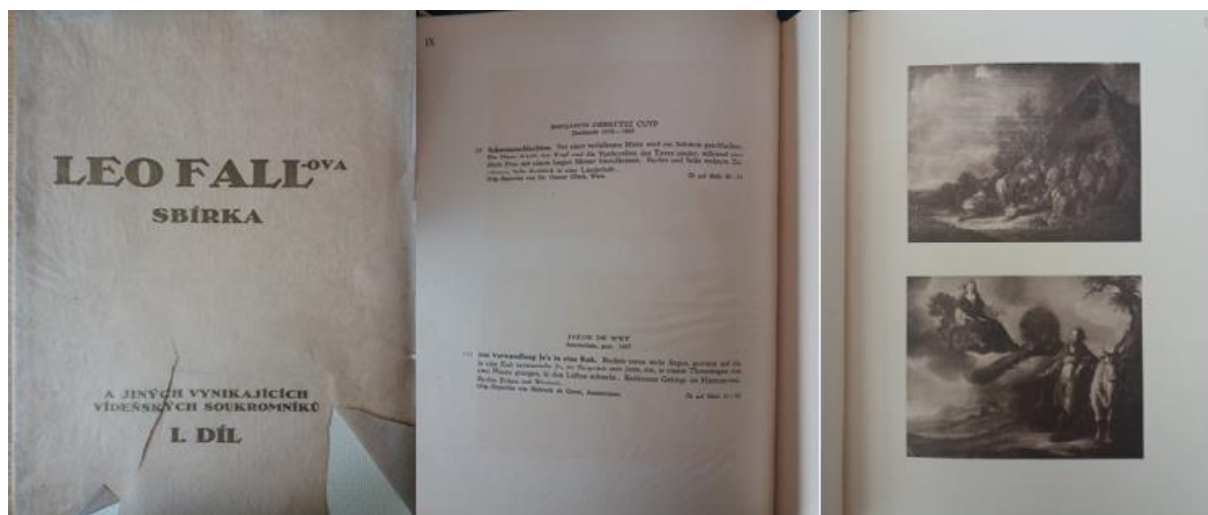
Rok konání	Výstava	Aukce
1917	<i>1. Kunstausstellung</i>	
1923	<i>Katalog výstavy uměleckých obrazů v uměl. saloně Slatnerově</i>	
1925	<i>Katalog výstavy pražských umělců</i>	
1926		<i>II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte doktora Mikuláše Széchényiho</i>
		<i>VII. Kunstauktion Prag / VII. umělecká aukce</i>
		<i>X. velká umělecká aukce</i>
		<i>XII. umělecká aukce / XII. Kunstauktion</i>
1927		<i>XIII. umělecká aukce</i>
		<i>XIV. umělecká aukce / XIV. Kunstaktion</i>
1928 – Müller		<i>II. Umělecká aukce</i>

Aukční katalogy lze zkoumat z několika úhlů pohledu. Neskýtají jen možnost zjistit, jaké zboží bylo nabízeno, a díky cenám také určit pravděpodobnou klientelu podniku. Lze se zaměřit také na jejich vzhled a uspořádání, případně podrobněji zkoumat a charakterizovat materiál.

Rozměry Slatnerových aukčních katalogů odpovídají velikosti A4, díky čemuž působí úhledně. Menší formát by mohl způsobit přílišné stlačení textu, díky čemuž by pak obálka mohla připomínat spíše obyčejný reklamní materiál. V případě některých z nich se objevuje obrazová příloha tištěná na křídový papír, což odpovídá prestiži salonu a hodnotě zboží – jde totiž o materiál a techniku nákladnější než v případě užití papíru běžného.

I v případech, že je celý katalog tištěn na obyčejný papír, je vidět, že jde o materiál významného podniku. Před každou stranou obrazové přílohy se například nachází list pauzového papíru, aby nedošlo k poškození fotografií.

Katalog k aukci pozůstalosti Leo Falla byl tištěn na hrubším materiálu, podobném čtvrtkám, a to včetně nepopsané obálky, ta ale byla opatřena alespoň tenkým přebalem, který ji nahradil, takže výsledný produkt rozhodně nepůsobí odbytě. V tomto katalogu se nachází výše zmíněné opatření proti poškození snímků.

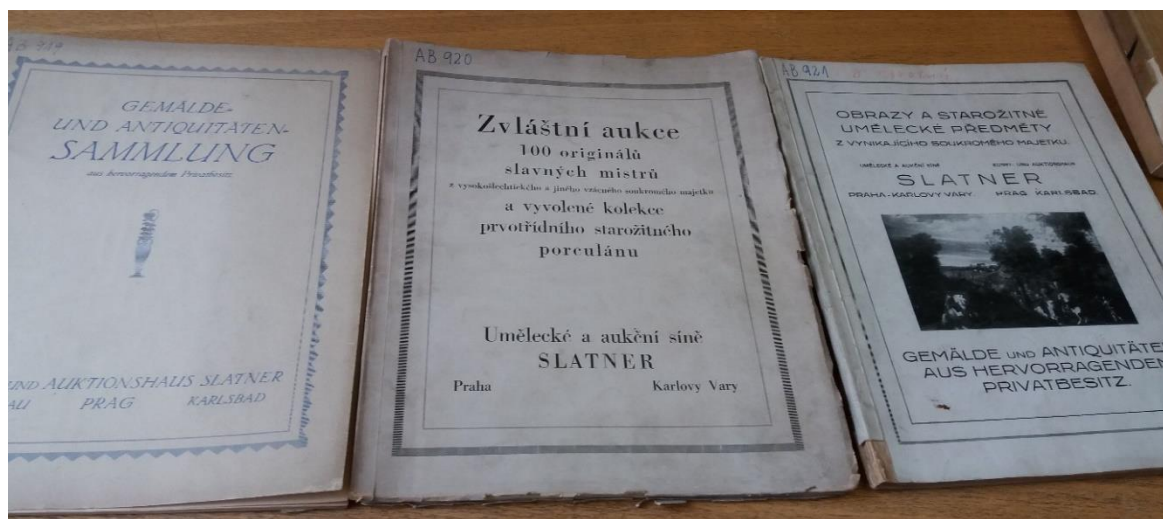

Obrázek 1 Ukázka ochranných opatření na katalogu ze VII. umělecké aukce / VII. Kunstauktion

To, že Slatnerův salon nabízel, velmi zjednodušeně řečeno, „lepší“, tedy luxusní zboží, znamenalo, že i jeho katalogy musely mít určitou úroveň tomu odpovídající. Jak je vidět na následující fotografii, obálka byla tvořena jednoduše, bez zbytečných příkras, což propůjčuje profesionální vzhled.

Bez povšimnutí však nelze nechat skutečnost, že vnější podoba katalogů nebyla jednotná, což by se od salonu tohoto typu možná dalo očekávat – tři katalogy na fotografii sice vypadají velice podobně, font písma ani orámování ale nejsou sjednoceny. V případě dalších materiálů se vyskytuje i jiné barevné provedení obálky⁵⁴. Otázkou je, nakolik by něco takového bylo nutné, když Slatner nepořádal své aukce na jenom místě, ale působil ve více městech s různou klientelou.

⁵⁴ *Umělecký a aukční salon Slatner Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte Dra Mikuláše Széchényiho, biskupa v Oradea–Mare (Velký Varadín) a jiného vynikajícího soukromého majetku, aukce 7.–9. 7. 1925, Praha.*

Obrázek 2 Tři katalogy s přílohou na křídovém papíře a poměrně jednotným zpracováním obálek.

Co se obálek samotných týče, i když obsahují mnoho informací, které navíc mohly být uvedeny i ve dvou jazycích, češtině a němčině, stále je jejich vzhled promyšlený a v rámci možností přehledný, což vzhledem k množství údajů nemuselo být snadno proveditelné.

Jak bylo řečeno výše, obálky aukčních materiálů mohly být dvojjazyčné – stejné to pak pochopitelně bylo i se zbytkem takového katalogu. V takovém případě byl nejprve uveden český popis, pod kterým se nacházel jeho německý ekvivalent. Některé katalogy, jak je patrné z tabulky, byly nalezeny v mutacích pro češtinu i němčinu. Jelikož nebyly nalezeny všechny vytvořené katalogy, nelze s jistotou říci, zda byly verze pro klienty obou jazykových skupin vydávány vždy, je však pravděpodobné, že tomu tak bylo.

V některých z materiálů byly přímo v obsahu u výčtu jednotlivých položek vypsány jejich odhadní a vyvolávací ceny. V jiných případech byly listy s těmito údaji přiloženy mezi první stránky.

Rozsah katalogů zcela logicky odpovídal rozsahu dané aukce. Obrazové přílohy řazené vždy ve druhé části materiálu byly většinou tvořeny tak, že se na jedné straně nacházel stručný popis díla/děl na straně protilehlé. Důležité je také zmínit, že v této příloze byly zobrazeny jen některé dražené položky, patrně ty nejvýznamnější, což je vzhledem k nutnosti zaujmout klienta zcela pochopitelné. Tyto byly na stránkách orientovány tak, aby byly prezentovány co nejlépe, není tedy sjednocena orientace na výšku či šířku. Stejně to platí pro množství fotografií na jednu stránku, které se pohybovalo od 1 do 5. Vyobrazení zboží byla laděna buď do sépiových nebo černobílých odstínů, barevné fotografie se ve Slatnerových katalogích nevyskytují.

Jak lze tedy vidět, Jindřich Slatner se snažil vytvořit pro své aukce co nejrepresentativnější materiál, což se mu bez pochyby podařilo. Jak je možno zjistit z jejich zadních stran, některé katalogy byly tištěny firmou M. Schulze, sídlící v Praze 7.

Při pohledu do aukčních katalogů nejen Slatnerových, ale i konkurenčních, například *Maison antique* nebo *Umělecké aukční síně Z. Jeřábek*, které byly v rámci hledání informací o Slatnerovi nalezeny v *Archivu hlavního města Prahy*⁵⁵, je navíc zřejmé, že je nelze považovat jen za „vylepšený reklamní leták“, k čemuž mohlo při pouhém výčtu hlavních úkolů tohoto média na počátku kapitoly lehce svádět.

Z titulních stránek některých katalogů je možno vyčíst, že se majitel aukční síně na dražbách aktivně podílel, a to tak, že je přímo vedl – je též uvedeno, že byl přísežným znalcem umění⁵⁶. To znamená, že byl v přímém kontaktu se svými zákazníky, což odpovídá na na počátku práce položenou otázku, jaký mohl být mezi obchodníkem a jeho klientem ve zde zkoumané době vztah. Samozřejmě tím není možné tvrdit, že tyto vztahy byly osobní či vřelé. Setkání s majitelem osobně však mohlo navozovat pocit větší důvěryhodnosti. V případě velkých firem by takové setkávání bylo možné snad jen v případě velmi důležitých transakcí. Katalogy obsahují také informace o tom, kdo prováděl odborné posouzení předmětů, a někdy i funkce těchto lidí.

⁵⁵ Archiv hlavního města Prahy, fond Magistrát hlavního města Prahy – Referát IV. Popisní 1926–1949, kart. č. 1236.

⁵⁶ *Umělecké a aukční síně Slatner Praha – Karlovy Vary. XIII umělecká aukce. [Obrazy a starožitné umělecké předměty z vynikajícího soukromého majetku.]*, aukce 7.–9. 4. 1927, Praha.

2. 4. 2 Články týkající se činnosti Jindřicha Slatnera

Citace z těchto článků jsou připojeny ke kapitole o Slatnerovu podnikání, kde společně s rozbohem katalogů doplňují představení jednotlivých výstav a aukcí. Články a reklamní sdělení z dobového tisku, případně jiných publikací, sdělují, jakým způsobem byl podnik a jeho činnost vnímán společností, a to jak tou, v níž se pohyboval, tak i s odstupem času, případně jak na sebe upozorňoval reklamou. V posledním případě hraje roli také vizuální dojem z materiálů, neboť může souviset s konkrétním zaměřením dané akce.

Jeden z článků pochází z *Neue freie Presse*⁵⁷. V těchto vídeňských novinách se v čísle z 28. června 1926 nacházejí dva odstavce upozorňující na Slatnerův podnik a aukci z majetku Leo Falla.

Stručná zmínka o konání „zajímavé aukce“ se nachází v prostějovském periodiku *Hlasy z Hané*. Nenachází se na titulní straně, pravděpodobně tedy nešlo o převratnou událost, ostatně je to patrné i z celkového ladění novin, ale stále jde o viditelnou upoutávku. Nejde však o běžný inzerát. Zajímavé na tomto článku je, že z důležitých informací sděluje pouze místo a čas konání, nikoli název podniku, který vše pořádá. Že jde o obchod Slatnerův lze odvodit z informací v materiálech dnes uložených v Ostravě, kdy Slatner zmiňuje akci v odpovídajícím termínu a místě, a následně z katalogu, který k ní byl vytvořen.

V periodiku *Der Kunstwanderer* se nachází inzerát zvoucí na pokračování rozprodeje Fallova majetku v Karlových Varech.⁵⁸

Ve čtvrtém čísle *Salonu* z roku 1928 vyšel článek Vladimíra Kristina s názvem *Výtvarné umění na Ostravsku*, v němž autor na několika řádcích vzpomíná na Slatnerův salon v souvislosti se setkáváním umělců a proběhlou výstavou v roce 1919 a druhou o dva roky později.

Heinz Vogel, jeden ze Slatnerových příbuzných, poskytnul kromě materiálů týkajících se rodiny také fotografie reklam, které získal od své matky, která je pravděpodobně vystříhla z novin. Jejich popis se nachází přímo u popisu jednotlivých aukcí a výstav.

⁵⁷ *Kunst- und Auktionshaus Slatner* (b. a.). *Neue freie Presse*, 29. 6. 1926, s. 4.

⁵⁸ *Kunst- und Auktionshaus Slatner* in: *Der Kunstwanderer : Zeitschrift für alte und neue Kunst, für Kunstmarkt und Sammelwesen* | *Der Kunstwanderer: Zeitschrift für alte und neue Kunst, für Kunstmarkt und Sammelwesen* - 8 | 1/2. Juniheft, s. 423.

2. 5 Rodinné materiály

Prostřednictvím webové stránky *Heinz's Memoirs*⁵⁹ se podařilo kontaktovat Slatnerova synovce Heinze Vogela, který byl kromě informací ze svých výše zmíněných pamětí ochoten poskytnout rozrod, který pro potřeby rodiny vytvořil, a také fotografie zobrazující Jindřicha Slatnera společně s dcerou, dům, v němž v Ostravě působil, a dvou reklam, které získal od své matky Ethel Vogel, roz. Slatner. Materiál z těchto stránek byl použit v kapitole o rodinném zázemí Jindřicha Slatnera. Jeho užitečnost spočívá v získání údajů o rodinných vztazích a činnostech, které rodina vykonávala, o povaze některých jejích členů, i o jejich úmrtích. Rozrod umožňuje zjištění životních dat členů rodiny, stejně jako místo pobytu. Vzhledem k tomu, že poslední uvedené osoby se narodily v 21. století, je umožněno prohlédnout si vývoj rodiny od doby před 182 lety až po současnost. Fotografie osob zajímavě doplňují získaná data, a mohou činit text osobnějším.

2. 6. 1 Negativní výsledky

Jelikož na výše zmíněné stránce *Heinz's Memoirs* byla objevena informace o tom, že Jindřichova dcera, Käthe Slatnerová, měla být během druhé světové války činná v BBC, proběhl pokus o získání bližších údajů prostřednictvím kontaktování organizace samotné. Odpověď však byla negativní.

⁵⁹ VOGEL, H.: *Heinz's Memoirs*. In: <http://www.vogel.org.uk/memoirs/chap03.html> [cit. 20. 8. 2017].

3. Rodinné zázemí Jindřicha Slatnera

3.1 Původ rodiny a její členové⁶⁰

Jindřich Slatner se narodil roku 1886 v Kunčicích pod Radhostěm⁶¹. Jeho rodiči byli Leopold Slatner a Eugenie Slatnerová. K jejich sňatku došlo pravděpodobně v roce 1885. Eugenie pocházela z Kunčic pod Radhoštěm, Leopold přišel na svět v Novém Městě na dnešním Slovensku, ale měl být maďarsko-německého původu. Manžele od sebe dělilo osmnáct let. Samotný počátek rodu působí velice zajímavě – Leopold a Eugenie, Jindřichovi rodiče, jsou vyznačeni jako potomci stejného páru. Při bližším ohledání je nicméně patrné, že každého z nich si pravděpodobně přivedl do nového sňatku jeho ovdovělý rodič – Leopold přišel na svět v Novém Městě na Slovensku o osmnáct let dříve než jeho manželka, která se narodila v Kunčicích. Jelikož datum sňatku rodičů není známo, lze samozřejmě o této možnosti pouze spekulovat. Jeví se však jako pravděpodobná.

Leopold Slatner měl z manželství s Eugenií celkem čtyři potomky, kromě Jindřicha ještě dva syny, Zigmunda a Wilhelma, a dceru Charlotte.

Tři roky poté, co Eugenie zemřela, roku 1893, uzavřel Leopold druhý sňatek, a to s Emilií Altmann. Z tohoto svazku přibylo Jindřichovi pět sourozenců: Sofia, Otto, Etelka, Olga a Hugo.

Otec rodiny měl být velkým obdivovatelem císaře Františka Josefa I., a po vzniku Československé republiky se hlásil k německému občanství. Jako jeden z mála členů rodiny se dožil poměrně vysokého věku, devětasedmdesáti let. Heinz Vogel to připisuje skutečnosti, že se po celý život pohyboval v čistém prostředí Beskyd, a vyhnul se zejména tehdy velice znečištěné Ostravě, do níž zamířila velká část jeho potomků.

Jindřichův otec se v Kunčicích živil provozem menší farmy, a posléze, když se rodina dále rozrůstala a bylo tak třeba zvýšit její příjmy, přesídlil do Frýdku-Místku, kde si založil obchod s potravinami a smíšeným zbožím. Je možné, že jeho nejstarší syn zdědil své nadání pro podnikání právě po něm.

⁶⁰ Informace v této kapitole byly, není-li uvedeno jinak, převzaty z projektu Heinz's Memoirs.

⁶¹ Dnes se obce nazývá Kunčice pod Ondřejníkem.

Následující tabulka podává přehled o sourozencích Jindřicha Slatnera a jejich rodinách.

Tabulka 2 Sourozenci Jindřicha Slatnera a jejich potomci

	Jméno	Životní data	Jméno a životní data partnera	Potomci a jejich životní data
Potomci Leopolda a Eugenie	Charlotte	1887–1920	Josef Zlattner; ? – 1918	Elli Zlattner; 3. 3. 1913 - 7. 1. 2007
	Zigmund	21. 1. 1888 - 1939	Bertl Löwy; 6. 6. 1894 - 22. 10. 1942	Edith Slatner; 21. 2. 1922 - 22. 10. 1942 Paul Slatner; 6. 1. 1927 - 22. 10. 1942
	Wilhelm	1889–1916	-	-
Potomci Leopolda a Emilie	Sofie	9. 6. 1894 - 15. 12. 1943	-	-
	Otto	23. 4. 1895 - 2. 5. 1934	Nora Traubner; 14. 4. 1896 -?	Kurt Slatner; 6. 12. 1921 - 6. 9. 1943
	Erwin	25. 10. 1897 - 28. 2. 1936	Rosi ?; 1910 – 1989	Vera Slatner; 1935
	Ethel	6. 12. 1899 - 30. 9. 1984	Alfred Vogel; 6. 1. 1899 - 21. 5. 1981	Heinz Vogel; 18. 2. 1928
	Olga	14. 4. 1903 - 1. 11. 1926	Ernst Löwy; 5. 7. 1897 - 9. 9. 1944	
	Hugo	22. 6. 1905 - 1964	Edith Elsner; 11. 2. 1908 - 1987	Eva Slatner; 24. 2. 1935 Thomas Alan Slatner; 1. 5. 1940

Charlotte Slatnerová se v roce 1912 provdala za svého bratrance, který se narodil v Bialsku ve Slezsku. Společně s dcerou Elli žili v Záhřebu. Bohužel, tak jako spousta dalších, podlehl epidemii španělské chřipky, a jeho manželka zemřela velice brzy po něm. Jejich dcera, které bylo v době, kdy osiřela, sedm let, se po nějaké době přestěhovala k Leopoldovi a Emilii. Heinz Vogel uvádí, že na její výchově se podílela také jeho matka Ethel, která se tak pro ni stala druhou matkou.

Zigmund a jeho manželka Bertl, s níž se oženil v 24. února 1922, žili v centru Ostravy, kousek od Zigmundova podniku s tabákovým zbožím. Obchod nejprve sídlil na Masarykově náměstí a posléze se přesunul na Přívozkou ulici č. 7. Tato živnost zanikla ke čtrnáctému únoru 1945.⁶² Měli spolu dvě děti, Edith a Paula. Zigmund a Bertl žili ke 13. září 1933 v Tyršově ulici 17⁶³.

Wilhelm zemřel velmi mladý v první světové válce. Podle Heinze po něm zůstala jen stará fotografie v albu po jeho matce, na níž je vyobrazen v uniformě rakouské armády, v níž sloužil.

Sofie Slatnerová se nikdy neprovdala. Rovněž žila v Ostravě, kde bydlela společně s bratrem Jindřichem, kterému pomáhala s vedením domácnosti. Zdrojem obživy jí byl obchod

⁶² AMO, fond Moravská Ostrava, Svobodné a řemeslné živnosti, 1921–1924, Svazek 3. Inv. č. 25.

⁶³ AMO, fond Archiv města Moravská Ostrava, domovská kartotéka, Slatner Zigmund.

s dámským spodním prádlem. Sofie po Jindřichově smrti nezůstala v původním bytě, ale přestěhovala se na Johannstraße 26, jak vyplývá z domovské karty ze 30. dubna 1929⁶⁴.

Erwin se roku 1932 oženil s Rosi, o níž Heinz uvádí, že byla katoličkou pocházející z Vídně. Živil se prodejem vajec. Bohužel náhle zemřel ve věku 41 let. Údaje o jeho úmrtí se nacházejí v židovské matrice⁶⁵. Rosi se společně s dcerou Verou ještě před rokem 1939 přestěhovala zpět do Vídně, kde následně přečkaly druhou světovou válku a utajily své vazby na rodinu židovského původu.

Otto, který si 1. ledna 1920 vzal Noru Traubnerovou, zemřel ve 39 letech. Datum jeho úmrtí potvrzuje i židovská matrika⁶⁶. Jeho manželka se synem Kurtem zůstala v Ostravě. Datum a místo úmrtí není známo, ale jelikož Kurt byl roku 1943 zabit v Osvětimi, lze se domnívat, že ji potkal stejný osud. Živil se obchodem s textiliemi, s nímž mu později pomáhal i Jindřich, kterému Otto naopak vypomáhal s jeho podnikem. Jeho sídlo bylo ve stejném domě, jako hlavní živnost Jindřichova (ten se k němu později připojil, byl pak psán na oba muže)⁶⁷.

Co může být zajímavým faktem ohledně podnikání bratří Slatnerových, je, že se místy měnil způsob zápisu rodinného příjmení – v knihách řemeslných živností, které již byly citovány, se mimo „Slatner“ objevuje také varianta se dvěma t. Pravděpodobně to však nebylo považováno za příliš závažné, případně nedošlo k překontrolování údajů, a tak tato odchylka zůstala neodhalena.

Ethel se 23. 5. 1926 provdala za Alfreda Vogela, s nímž měla syna Heinze. Rodina nejprve žila v ostravské části Přívoz, později se přesunula přímo do centra Moravské Ostravy, v rámci níž často navštěvovala domácnosti dalších členů. Jak Heinz uvádí, mezi sourozenci panovaly velmi dobré vztahy. Roku 1935 se Vogelovi kvůli Alfredovu zaměstnání přestěhovali do Opavy, o dva roky později však opět nastal návrat do Ostravy. Po Mnichovu přesídlila do Krakova a následně do Anglie, kde již zůstala.

Olga, která 26. října 1926 uzavřela sňatek s Erntem Löwym, ve 22 letech podlehla rakovině. Nezanichala po sobě žádné potomky. Údaje o ní se nacházejí v židovské matrice⁶⁸.

⁶⁴ AMO, fond Archiv města Moravská Ostrava, domovská kartotéka, Slatner Sofie..

⁶⁵ Národní archiv, Židovské matriky, 1924-1949, inv. č. 1484. In: <http://www.badatelna.eu/fond/1073/zaznam/1954/reprodukce/> [cit. 3. 12. 2017].

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ AMO, fond Moravská Ostrava, Svobodné a řemeslné živnosti, 1921–1924, Svazek 2. Inv. č. 24.

⁶⁸ Národní archiv, Židovské matriky, 1924–1949, inv. č. 1484. In: <http://www.badatelna.eu/fond/1073/zaznam/1954/reprodukce/> [cit. 3. 12. 2017].

Posledním Jindřichovým sourozencem byl Hugo, který měl s manželkou Edith, s níž se oženil 20. listopadu 1932, děti Evu a Thomase. Eva se narodila v Moravské Ostravě, Thomas už v Marple v Cheshire. Jejich otec zamřel v New Yorku na infarkt roku 1964, matka r. 1987 v Londýně.

Jelikož rodina byla židovského původu, během nacistické okupace na ni byly uplatňovány protizidovské zákony.

Ve vyhlazovacím táboře Treblinka byla zabita Bertl Slatner (roz. Löwy), manželka Zigmunda Slatnera, společně se dvěma dětmi, Edith a Paulem. Další obětí byla sestra Jindřichovy nevlastní matky, Gizela Hechter (roz. Altmann) a její dcera Matylida.⁶⁹

V Osvětimi zemřela Jindřichova nevlastní matka, Emilie Slatnerová (roz. Altmann), její dcera Sofie a vnuk Kurt, syn Otty a Nory (roz. Traubner) Slatnerových, Ernst Löwy, manžel Olgy Slatner, a také Zuzana Judita Altmann, dcera Emiliina synovce Gerharda a jeho manželky Gertrudy.⁷⁰

Gerhard Altmann a Zigmund Slatner zemřeli v Nisku.⁷¹ Heinz uvádí, že Zigmund byl 17. října 1939 zatčen Němci a prvním židovským transportem z Protektorátu Čechy a Morava deportován do Niska. Tento transport obsahoval pouze muže od 16 do 70 let, a společně s druhým transportem z 26. října téhož roku bylo do tohoto tábora odvezeno 1 291 mužů. Z tohoto počtu se mělo vrátit jen 460 s tím, že byli později deportováni do Terezína.

Heinz Vogel uvádí, že informace o místě a čase úmrtí těchto členů rodiny získal po návštěvě Židovského muzea v Praze prostřednictvím dopisu od Anity Frankové, přeživší Osvětimi. Paul, Bertl a Edith jsou též zaneseni v databázi obětí v rámci projektu Holocaust.cz.⁷²

Velice zajímavým faktem, který však vzhledem k nepříznivým osudům rodiny není zcela překvapivý, je, že její členové postupně opustili rodnou zemi, a přesídlili zejména do Velké Británie nebo Spojených států. Není ani známo, že by se do České republiky někteří potomci alespoň vrátili. Spekulaci na toto téma by mohla vyvolat malá část rodiny, jejíž členové jsou v rozrodu zapsáni pod příjmením „Nemec“ – jde o Marry Esther Slatner, vnučku Erwina

⁶⁹ **Bertl** *6. 6. 1894 +22. 10. 1942, **Edith** *21. 2. 1922 +22. 10. 1942, **Paul** *6. 1. 1927 +22. 10. 1942, **Gizela** *26. 2. 1877 +8. 10. 1942, **Matylida** *8. 9. 1909 +5. 10. 1942.

⁷⁰ **Emilie** *5. 7. 1865 +15. 12. 1943, **Sofie** *9. 6. 1984 +15. 12. 1943, **Kurt** *6. 12. 1921 +6. 9. 1943, **Ernst** *5. 7. 1897 +29. 9. 1944, **Zuzana** *12. 11. 1939 +23. 10. 1944.

⁷¹ **Zigmund** *21. 1. 1888 +1939, **Gerhard** *8. 1. 1906 +1939

⁷² *Databáze obětí*. In: <http://www.holocaust.cz/databaze-obeti/> [cit. 3. 12. 2017].

Slatnera a jeho manželky Rosi, provdanou za Gerharda Němce, a jejich potomky. Místo jejich pobytu však není uvedeno, a tak si lze vše pouze domýšlet.⁷³

3. 2 Úzká rodina Jindřicha Slatnera

Jak již bylo nastíněno, pocházel Slatner ze skromnějších poměrů. V rámci početné rodiny se mohl naučit nejen jednat s lidmi, ale také získat znalosti v oblasti obchodování od svého otce. Měl být velice charizmatickým mužem štedré povahy, který se nikdy nevymezoval vůči svým nevlastním sourozencům. Speciální vztah měl mít se sestrou Ethel, jejíž manžel se o něm následně nesměl vyjadřovat příliš kriticky, jelikož měla Jindřicha velmi ráda.

Ať už to bylo dáno častým cestováním za obchodem, nebo snad případnou chaotickou povahou Jindřicha, velice často se mezi dnešními materiály Archivu města Ostravy nachází dokumenty žádající o vystavení nových živnostenských listů, a to z důvodu ztráty těch předchozích. Tato situace může místy působit úsměvně, neboť kontrastuje s častou představou prvorepublikového obchodníka, jenž má vše co nejpečlivěji zorganizováno. A stejně tak může odporovat dojmu, kterým Slatner působí na dochované fotografii – tedy jako přísný, pečlivý jedinec. Zároveň to však ukazuje, že i úspěšný podnikatel nadále zůstává hlavně člověkem.

I přes skutečnost, že rok sňatku ani jméno manželky nejsou známy, lze z faktu, že se Jindřichovi šestnáctého září 1909 nebo 1911 (první rok uvádí Heinz Vogel v rozrodu rodiny, druhé stojí ve sčítacím operátu z r. 1921⁷⁴) narodila dcera Käthe (není jisté, zda jde o zkratku jména Katherine, či nikoli), vyvozovat, že v době minimálně rok před touto událostí byl ženatý. Zajímavé je, že přišla na svět ve Vídni, kam rovněž zasahovala Jindřichova činnost. Její matka tedy mohla pocházet odsud.

Z dalších údajů ze sčítacího operátu⁷⁵, z nějž krom pamětí Heinze Vogela pocházejí informace v této podkapitole, je možno vyčíst, že manželství nebylo dáno mnohaletého trvání, jelikož při sčítání lidu v roce 1921 již Slatner uvádí svůj stav jako „verwitwet“, tedy ovdovělý. Ve kterém roce konkrétně k úmrtí manželky došlo, však není známo.

⁷³ Spekulace o tom, že tato část rodiny mohla zůstat v České republice, vyplývá také ze zachování českého příjmení poslední uvedené ženy z této rodiny, Michaely Němcové, vnučky Gerharda a jeho manželky Mary Esther. Narodila se roku 1985. Nabízí se však také možnost, že v době vzniku rozrodu ještě nebyla provdaná, a z příjmení případného partnera teda nelze odůvodnit jeho původ. Ani cizí příjmení by však nebylo dostatečným potvrzením takových úvah, jelikož cizí jméno nemusí naznačovat působení v jiném státě.

⁷⁴ AMO, fond OÚMO, sčítací operáty z roku 1921, kart. č. 123, i. č. 136, Moravská Ostrava č. p. 205, Třída 28.

října.

⁷⁵ Tamtéž.

Obrázek 3 Jindřich Slatner s dcerou; fotografie ze soukromé sbírky Heinze Vogela

Slatner již se svou dcerou a dalšími rodinnými příslušníky nežil v Kunčicích, ale v Moravské Ostravě, konkrétně v ulici 28. října, v domě číslo 23. Oproti dnešním poměrům šlo o velkou domácnost, čítala celkem osm obyvatel, z nichž šest byli přímo členové rodiny, v případě dalších dvou šlo o zaměstnankyně

Kromě Jindřicha a Käthe se jednalo o jeho toho času neprovdané sestry Sofii a Olgu, bratra Ottu s manželkou Norou a kuchařky Friedu Weigel a Luise Kollmann, které byly na rozdíl od zbytku rodiny, která byla židovská, německé národnosti.

Ze sčítacího operátu vyplývá, že rodina praktikovala židovskou víru (v kolonce Náboženské vyznání se objevuje zkratka „mos.“, což znamená mojžišské,

tedy židovské vyznání). Nakolik byli v rámci obce aktivní není známo, předchozí generace však měla být tradiční židovskou domácností, dodržující kromě *šábesu* i ostatní každodenní rituály a slavící větší svátky během roku, avšak nebyla zcela ortodoxní. Heinz Vogel situaci přirovnává k dílu *Šumaři na střeše*, v níž se mělo zrcadlit jednání spousty židovských rodin.

Jak lze nicméně spekulativně odvodit z Jindřichova vzhledu, odpovídajícího běžnému dobovému stylu, pravděpodobně pokračoval v rodinné tradici, a přes dodržování zvyklostí nebyl v praktikování víry ortodoxní.

V případě Friedy a Luise se jednalo o římské katoličky. Jak lze z dokumentu dále vyčíst, všichni členové domácnosti byli gramotní.

Käthe studovala na *Dívčím lyceu v Ostravě*, její teta Sofie plnila funkci hospodyně, jakožto „žena v domácnosti“ působila Jindřichova švagrová Nora. Olga byla bankovní úřednicí

v *České průmyslové bance v Ostravě*, Otto Slatner se podílel na Jindřichovu podnikání. Jeho úloha v obchodě není blíže specifikována.

Při pohledu do rozrodu je vidět, že Jindřich Slatner zemřel v pouhých dvaadvaceti letech, což byl i na první polovinu dvacátého století poměrně nízký věk. Příčinou předčasného úmrtí byla podle Heinze Vogela, stejně jako u mnoha dalších členů rodiny, rakovina.

Käthe, která měla být velice nadaná na jazyky, v březnu 1939 emigrovala do Velké Británie, kde se roku 1940 provdala za Waltera Briefa, s nímž posléze žila ve městě Slough. Působila v BBC, monitorovala německé vysílání během druhé světové války. Následujícího léta přišel na svět syn Johnny, jehož další osud není znám. Rodina bohužel zůstala pohromadě jen krátce, Käthe pouhý rok po narození svého potomka zemřela, s největší pravděpodobností byla rovněž stížena rakovinou. Bližší informace o této rodině nejsou k dispozici.⁷⁶

⁷⁶ VOGEL, H. Před 2007: *Slatner – Altmann Family Tree*. Waybridge.

4. Podnikání Jindřicha Slatnera

4. 1 Odrazy Slatnerova podnikání v úředních dokumentech

Obrázek 4 Původní podoba domu Jindřicha Slatnera v Moravské Ostravě, na němž je vidět také název podniku; fotografie ze soukromé sbírky Heinze Vogela

Dokumenty, které zde byly citovány, pocházejí z *Archivu města Ostravy*⁷⁷, případě listů mladšího data ze *SOKA Karlovy Vary*⁷⁸. První živnostenský list Slatner získal 14. září 1915, přičemž o něj žádal 21. srpna téhož roku s tím, že svůj obchod, k jehož provozování jej potřeboval, již otevřel. Tehdy nicméně ještě nešlo o

prodej uměleckých předmětů, jednalo se o podnik, v němž se prodávaly kuřácké potřeby a dále papírnické a galanterní zboží: *Rauchrequisiten – Papier – und Galanteriewaren – Geschäft*.

Jak vyplývá z dokumentů z 9. května 1916, podnik původně sídlil na adrese Scheuergasse 7⁷⁹. V tomto listu Slatner za účelem upravení živnostenského listu informoval o přesídlení podniku na Lukasgasse 6⁸⁰ a také o doplnění nabízeného zboží o *Original-Kunstwerken*, čímž se již dotýkal obchodu s uměním. Dalším artiklem byl například tisk vizitek, přesněji navštívenek – něm. *Visitkarten*, o doplnění podniku o tento sortiment Slatner informoval v dokumentu z 12. května 1917.

Dva roky po vydání prvního živnostenského listu, 13. června. 1917, obdržel nový a 1. září téhož léta zřídil filiálku stávající společnosti, která následně sídlila na Hauptstrasse 18⁸¹ v Moravské Ostravě. 12. října 1917 získává Slatner další živnostenský list.

11. října 1922 požádal Slatner o vystavení duplikátu živnostenského listu, 13. dne téhož měsíce oznámil přejmenování živnosti na *Handel mit Originalkunstwerken und*

⁷⁷ AMO, fond Okresní úřad Moravská Ostrava (OÚMO), kart. č. 628, i. č. 243, sign. Gc, G, korespondence ve věcech obchodu, průmyslu a živnosti č. 22 071-30 000, spis č. 22 671.

⁷⁸ SOKA Karlovy Vary. Fond Archiv města Karlovy Vary, karta 3007B.

⁷⁹ Dnes ulice Stodolní.

⁸⁰ Dnes ulice Poštovní.

⁸¹ Dnes ulice 28. října.

kunstgewerblichen Gegenständen. 8. května 1924 bylo z důvodu ztráty nutno vystavit kopii tohoto dokumentu. 26. června 1925 znova požádal o duplikát, jenž potřeboval 28. téhož měsíce pro aukci v Praze. Tato záležitost byla vyřízena téhož dne.

4. února 1927 Slatner opět žádal o vystavení duplikátu živnostenského listu, který potřeboval ke konání aukce v Teplicích o dva dny později. Ještě téhož dne mu bylo vyhověno. 23. května požádal o vymazání ostravského podniku, v souvislosti s nímž zmiňoval živnostenský list vydaný k 13. říjnu 1922, z obchodního rejstříku. Důvodem bylo přesídlení do Prahy. Uvedl, že daný živnostenský list ztratil. Této žádosti bylo vyhověno 30. května 1927.

4. 2 Výstavy a aukce

Jak vyplynulo z archivních dokumentů, Jindřich Slatner nejprve podnikal jako maloobchodník a na umění se nezaměřil ihned po založení živnosti. I po zařazení umění do svého sortimentu několik let trvalo, než začal pořádat aukce. Předchozí činnost spočívala v pořádání výstav. Pro lepší přehlednost byly výstavy prezentovány dříve, neboť až na první aukci byly všechny ostatní konány až po ukončení pořádání výstav.

Každé akci je věnována část textu a tyto podkapitoly jsou vypsány chronologicky. Představeny jsou všechny výstavy a aukce, přičemž ty, k nimž nebyly nalezeny odpovídající materiály, jsou pro úplnost zmíněny také, avšak stručněji. Vzhledem k tomu, že výstavy byly menšího rozsahu než aukce, byla ke každému nalezenému výstavnímu katalogu vytvořena tabulka pro získání přehledu o tom, co bylo vystavováno a případně nabízeno k prodeji.

V případě aukcí by takovéto tabulky kvůli vysokému počtu autorů a děl byly nepřehledné, proto bylo v tomto případě využito grafů popisujících kategorie zboží. Tyto kategorie odpovídají tomu, jak byl katalog původně členěn, a odpovídají tomu také jejich uvedené názvy.

Názvy aukcí jsou vypsány tak, jak jsou uvedeny v katalogu, který byl k dané aukci vytvořen. V případě, že název není znám, je uvedeno, kde se aukce konala. Zajímavostí je, že nalezené katalogy vždy uvádějí název aukce i s jejím pořadím, ale při pohledu na jejich výčet je patrné, že tato pořadí neodpovídají skutečnosti. Je tedy možné, že se Slatner rozhodl čísly označovat jen některé z nich, pravděpodobně takové, jimž přisuzoval větší důležitost.

Podařilo-li se získat informace k cenám vystavovaných obrazů nebo položek nabízených v aukci, byla pro zajímavost uvedena díla nejdražší i nejlevnější, aby byl vidět kontrast a aby bylo možno utvořit si o cenách lepší představu.

Výstavy

4. 2. 1 I. *Kunstaussstellung*

První umělecká výstava, která se ve Slatnerově salonu konala, probíhala v dubnu 1917. Probíhala ve třech sálech a týkala se pouze obrazů.

K této výstavě se dochoval katalog⁸². Materiál má 14 stran, na kterých se nachází pouze informace o výstavě a vystavených kusech, nenacházejí se v něm fotografie. Obálka je z tvrdého papíru fialové barvy, je decentně ozdobena černým ornamentem složeným ze čtverců. Cena tohoto prospektu byla padesát haléřů.

Následující tabulka prezentuje vystavující autory, počet jejich děl, jejich rozmístění do sálů, které je uvedeno v katalogu, a cenu nejlevnějšího a nejdražšího díla.

Tabulka 3 I. *Kunstaussstellung*

Jméno umělce	Životní data	Sál 1	Sál 2	Sál 3	Nejnižší cena	Nejvyšší cena
H./ Josefine Allmayer	1904-1977	nespecifikováno			4 K.	10 K.
Else Braun	?	nespecifikováno			/	/
Otto Braunthal	1873–1939		8	2	50 K.	2200 K.
Edmund Gerstenberger	1889–1953		3		180 K.	350 K.
Louis Hofbauer	1889–1932		1		250 K.	250 K.
Franz Jaschke	1862-1910		5		3500 K.	7500 K.
Wilhelm Langer	1869–1929		2	1	150 K.	150 K.
Emma Löwenstamm	1879–1941	7	1		25 K.	600 K.
Hilde Neumann	?	nespecifikováno			/	/
Ida Münzberg	1876–1955		3	2	60 K.	350 K.
Fritz Raida	1888–1981	1		1	100 K.	300 K.
Louis Raida	?	5			170 K.	400 K.
Emil Ranzenhofer	1864-1930	34		1	25 K.	230 K.
Rudolf Sokol	1887–1974		1	2	50 K.	150 K.
Dora Stern	?	nespecifikováno			/	/
Viktor Tischler	1880–1951		4		200 K.	1500 K.

⁸² *Kunstsalon Heinrich Slatner M.-Ostrau.Franz Josef-Platz. Katalog der I. Kunstaussstellung im Kunstsalon Heinrich SlatnerMähr.-Ostrau. Výstava 4/1917.*

První řádek tabulky obsahuje dvě možnosti jména umělce, což může být poměrně snadno vysvětleno.⁸³

Lze vidět, že ve většině případů bylo vystaveno 1–10 děl jednoho umělce, výjimkou je E. Ranzenhofer se 34 díly. Pojem „nespecifikováno“ značí, že díla byla uvedena pod jedním číslem, ale jejich přesný počet není znám. H./Josefine Allmayer vystavovala grafiky v ceně od 4 do 10 korun. V případě Else Braun, Hilde Neumann a Dory Stern šlo o skupinu dekorativních předmětů, například jehelniců, panenek, brokátových taštiček nebo doplňků k oděvům, které tyto ženy navrhly. Ceny těchto položek nejsou uvedeny.

Z tabulky je vidět, že nejnižší cenu měly kromě grafik Josefiny Allmayer dva obrazy Emmy Löwenstamm *St. Wolfgang* a *Mariannengasse in Wien* a dvě díla Emila Ranzenhofera *Kassier der Beerblatte* a *Sitzender Akt*. Za nejvyšší cenu byl nabízen obraz Franze Jaschkeho *Donaulände i. d. Abendsonne*.

Franz Jaschke, autor nejdražšího díla, se narodil 19. června 1862 ve Vídni. Navštěvoval uměleckou školu a od roku 1882 uměleckou akademii ve svém rodném městě, jeho učiteli byli například August Eisenmenger (1830-1907) a Joseph Matthias Trenkwald (1824-1897). Roku 1901 se stal členem *Vídeňské secese*. K významným dílům jeho tvorby patří *Erdberger Lände* z roku 1903. Zemřel ve Vídni 1. prosince 1910.⁸⁴

Většina z vystavených děl byla určena k prodeji, ze 108 byla neprodejná pouze 3 (*Vater des Künstlers* Louise Raidy, *Ulane* Idy Münzberg a *Gratulantin* Louise Hofbauera). Ceny děl byly uvedeny hned u jejich výčtu.

4. 2. 2 Výstavy v letech 1919 a 1921

K těmto výstavám nebyly nalezeny katalogy. Okolnosti jejich pořádání jsou popsány v časopise *Salon*, autorem článku byl Vladimír Kristin: „[...]Mladí ostravští výtvarníci byli skoro všichni vojáky, vrací se po dlouhé době domů a jsou nuceni z hospodářských důvodů zůstat v Ostravě, nalézají všechno jiné. Sousedsko-maloměstácké pivní češství zmizelo po válce rázem a Ostrava stává se moderním aspoň v tomto směru. Žel, že mnoho se jich nevrátilo. Tak například sochař Vojta Sapík, velmi talentovaný český výtvarník, padl na ruské frontě. Druhý

⁸³ Dvě varianty jsou uváděny z toho důvodu, že pod heslem „H. Allmayer“ nelze narazit na žádné informace související s uměním. Při vyhledávání příjmení společně s heslem „Scherenschnitte“ se objevují díla Josefiny Allmayer. Lze se tedy domnívat, že jde o překlep, a namísto písmene „H.“ mělo být v katalogu „J.“.

⁸⁴ Franz Jaschke. In: <http://deacademic.com/dic.nsf/dewiki/463488> [cit. 29. 11. 2017].

sochař, mladý žák Kloučkův Suchardův, Vladimír Hebda, padl na italské frontě. Žák Švabinského, malíř Jos. Koval, padl v Karpatech. Malíř V. Pilner, dlouho internovaný na počátku války ve Francii, umírá doma následkem choroby utrpěné válečnými útrapami. Znamý malíř-legionář Břetislav Bartoš, žák Schweigrův, a mladý malíř Josef Kozar, umírají rovněž na nemoce utrpěné válkou. Těch několik zbylých pociťují nutnost schůzek a tak dochází k debatním schůzkám v kavárně Orientu a uskutečněna tak prvá výstava ostravských výtvarníků v uměl. Saloně Slatnerově v r. 1919 a k druhé výstavě, spojené s retrospektivní výstavou zakoupených děl českých umělců u příležitosti sokolského sletu v roce 1921[...]⁸⁵ Takto hodnotí Kristin uměleckou situaci nastalou v meziválečné Ostravě. Situace nebyla příznivá. Umělci, na které pisatel vzpomíná, patřili k mnoha dalším, kteří zemřeli v bojích, či na následky španělské chřipky. Malé množství těch, kteří zůstali naživu, nemělo kde pořádat výstavy – následkem toho byla započata spolupráce s Jindřichem Slatnerem, který disponoval vhodnými prostory.

Vladimír Hýl v *Přehledu výtvarně uměleckých výstav*⁸⁶ uvádí, že *Klub umělců* pořádal výstavu v lednu roku 1921, již se měli účastnit tito umělci: Viktor Frank (1887-?), Augustin Handzel (1886-1952), Karl Harrer (1890-1926), Anton Klinger (1881-1963), Viktor Kutzer (1885-1948), Theodor Mallenér (1892-1978), a Alois Zapletal (1886-1943).⁸⁷

Na výstavy v těchto letech dále vzpomíná publikace *Deset let domu umění*. Ač připouští jistou nelibost kritiků pramenící z faktu, že byl Slatner vnímán jako cizinec, a tím pádem „bral šanci“ hostit umělce domácím podnikatelům, vzpomíná na něj jako na důležitou kapitolu uměleckého dění v Moravské Ostravě.: „[...]V Ostravě nebylo vhodných místností pro umělecké výstavy a obrazy bylo lze viděti jen v prodejních podnicích cizích obchodníků, kteří sem občas zajížděli [...] Na jaře v roce 1921 uspořádal výstavu obrazů a soch v místnostech obchodníka Slatnera, která byla snad prvním čistě uměleckým podnikem tohoto druhu v našem městě. Výstava měla veliký úspěch, ale přece bylo pozorováno, že se netěšila dostatečné důvěře českého obecenstva, patrně pro nevhodné umístění u cizího podnikatele. Čeští umělci museli se ohlížeti po vhodnějších místnostech, ale bohužel jich nikde nebylo. [...]“⁸⁸

⁸⁵ KRISTIN, V.: *Výtvarné umění na Ostravsku*. In: *Salon*, r. 1928, č. 4., s. 8–9, 23.

⁸⁶ HÝL (1961), s. 5.

⁸⁷ ŠOPÁK (2010), s. 531.

⁸⁸ TLAPÁK (1936), s. 7.

4. 2. 3 Rok 1922

Další výstava, o níž se zmiňuje Pavel Šopák, měla proběhnout mezi 26. dubnem a 12. květnem 1922. Mělo jít o 21 děl Ludvíka Vacátka (1873–1956)⁸⁹.

K této výstavě se vyjadřuje *Zpráva o ostatní činnosti Kulturní rady pro širší Ostravsko od 1. září 1921 do 31. května 1922* v odstavci *Výstava Vacátkova*, ve kterém stojí následující: „Umělecko-výchovný odbor uspořádal ve dnech 26. dubna do 12. května výstavu maleb akad. malíře Vacátka. Umělec tento světového jména vystavoval v místnostech p. Slatnera 17 velkých olejomalb a 4 kartony. Výstava se těšila velké pozornosti jak u českého tak i u německého obecnstva. Prodány čtyři obrazy v úhrnné ceně 37,700 Kč. Byla navštívena 2033 osobami, z nichž bylo studentů 1202.“⁹⁰ Díky tomuto článku je možno zjistit počet vystavovaných děl i informace o jejich prodeji. Zcela unikátní je pak zjištění počtu návštěvníků.

Ludvík Vacátko se narodil 19. srpna 1873 v Simmeringu u Vídně. Působil jako malíř, grafik a sochař v Horních Měcholupech. Místo umělecké dráhy, kterou plánoval, vstoupil do kadetní školy, jako důstojník byl jmenován učitelem kreslení na kadetní škole v Praze. Rovněž nastoupil na Akademii výtvarného umění v Praze, kde jeho byli jeho učiteli prof. Brožík a Hynais. L. Byl přizván k tvorbě „Bitvy u Lipan“, hlavně kvůli malbě koní, pro jejichž zobrazování měl velké nadání. Roku 1900 navštívil Paříž a studoval zde impresionismus. Následně odešel do Mnichova, kde se stal žákem malíře zvířat prof. Zügela a Hertericha. Zemřel 26. listopadu 1956 v Kunvaldě.⁹¹

4. 2. 4 Výstava uměleckých obrazů v uměl. saloně Slatnerově

Tato výstava se konala ve dnech 16. června až 31. července 1923. V tomto případě Slatner vystavoval v rámci větší akce, jelikož se jeho zboží mělo nacházet ve výstavním stánku č. 405 v průmyslovém pavilonu.

Zachovaný katalog⁹² k akci je rovněž formátu A6. Zajímavostí materiálu je, že je oboustranný – obsahuje polovinu českou a německou, které se střetávají uprostřed. Obálka je

⁸⁹ ŠOPÁK (2010), s. 531.

⁹⁰ *Zpráva o ostatní činnosti Kulturní rady pro širší Ostravsko od 1. září 1921 do 31. května 1922*. Rok lidovýchovné práce v širším Ostravsku 1921-1922, s. 8.

⁹¹ *Ludvík Vacátko*. In: <https://www.galerie-narodni.cz/cs/autori/194-detail/vacatko-ludvik/> [cit. 29. 11. 2017].

⁹² *Umělecký salon Slatner. Katalog výstavy uměleckých obrazů v uměl. saloně Slatnerově*. Výstava 16. 6.–31. 7. 1923.

světle šedá, zdobena ornamentem, a je vytvořena pro každou jazykovou mutaci. Není zde obsažena obrazová příloha.

Nabízeno bylo 116 obrazů od 55 umělců, což dále přehledněji ukazuje následující tabulka.

Tabulka 4 Výstava uměleckých obrazů v uměl. saloně Slatnerově

Jméno umělce	Životní data	Počet vyst. děl	Technika
Mikoláš Aleš	1852-1913	1	Perokresba
Josef Bárta	1864-1919	2	Olej
Oldřich Blažíček	1887-1953	1	Olej
Vaclav Brožík	1851-1901	4	3x olej, 1x tužka
Ota Bubeníček	1871-1962	1	Olej
Alfred Buchta	1880-1952	1	Olej
Vlaho Bukovac	1855-1922	2	2x olej
Hendrik Carpentero	1820-1874	1	Olej
Antonín Chitussi	1847-1891	2	2x olej
Jan Dědina	1870-1955	1	Perokresba
Stanislav Feikl	1883-1933	7	7x olej
J. Frolka	?	1	Akvarel
Josef Führich	1800-1876	1	Olej
Norbert Grund	1717-1767	1	Olej
Theodor Herink	1819-1902	1	Olej
Otto Herschel	1871-1958	1	Olej
Josef Holub	1870-1957	3	3x olej
Antonín Hudeček	1872-1941	2	2x olej
Edvin Illes	1870-1958	1	Olej
Josef Jambor	1887-1964	1	Olej
Alois Kalvoda	1875-1934	1	Olej
František Kavan	1866-1941	1	Olej
Beneš Knüpfer	1844-1910	2	2x olej
Alois Kohout	1891-1977	11	11x olej
Adolf Kosárek	1830-1959	1	Olej
Josef Koudelka	1877-1960	1	Olej
Krasnovolsky	?	1	Olej
Gustav Macoun	1892-1934	1	Olej
Anton Manes	1784-1843	2	2x olej
Václav Manes	1793-1858	1	Akvarel
Luděk Márold	1865-1898	2	1x olej, 1x goache
Julius Mařak	1832-1899	4	1x olej, 3x tužka
Prof. F. Mašek	1865-1907	3	3x olej
Pent Molnar	?	2	Olej
Alphons Mucha	1860-1939	3	2x akvarel, 1x olej
Josef Navrátil	1798-1865	3	2x olej, 1x uhel

Vratislav Nechleba	1885-1965	2	2x olej
Jakub Obrovský	1882-1949	3	3x olej
Jaroslav Panuška	1872-1958	1	Olej
August Piepenhagen	1791-1868	1	Olej
Jan Preissler	1872-1918	7	4x olej, 2x tužka, 1x pastel
Antonín Slaviček	1870-1910	2	2x olej
Emil Schovánek	1885-1947	1	Olej
Carl von Schweninger	1818-1887	1	Olej
Hanuš Schweiger	1854-1912	1	Akvarel
Jaroslav Šetelik	1881-1955	1	Olej
František Šimon	1877-1942	1	Olej
L. Sombory	?	1	Olej
Max Švabinský	1873-1962	7	4x tužka, 2x olej, 1x perokresba
Hugo Ullik	1838-1881	1	Olej
Josef Ulmann	1870-1922	2	2x olej
Joža Úprka	1861-1940	4	3x olej, 1x akvarel
Ludvík Vacátko	1873-1956	4	4x olej
Anton Waldhauser	1835-1913	1	Olej
Adolf Zdrázila	1868-1942	1	Olej

Jak je vidět, u některých autorů chybí životní data nebo také křestní jméno. Tato skutečnost místy komplikovala získání informací o umělcích⁹³.

V dochovaném katalogu nebyly uvedeny ceny děl, a tak není možno zjistit, který obraz byl nabízen za nejvyšší nebo nejnižší cenu. Je pravděpodobné, že ceny byly uvedeny přímo u obrazů ve výstavní místnosti.

V seznamu autorů si lze povšimnout významných jmen jako Mikoláš Aleš, Alfons Mucha, Max Švabinský či Joža Úprka. První jmenovaný byl grafikem, ilustrátorem a předním českým malířem, který byl jednou z nejdůležitějších osobností generace Národního divadla.⁹⁴ Alfons Mucha, působil mimo malířství také jako ilustrátor a designér (například užitého umění; plakátů, vinět, čokolád, navrhoval podobu jídelních menu atd.) Nejslavnější období jeho tvorby spadalo na přelom 19. a 20. století.⁹⁵ Švabinský byl malířem, grafikem, rytcem a kreslířem, působil jako profesor na Akademii výtvarných umění v Praze. Jeho kreslířská zručnost a

⁹³ Je to z toho důvodu, že se o nich nepodařilo nic zjistit. Nenapomáhala tomu ani skutečnost, že Slatner do katalogu místy uvedl jméno i příjmení, jindy iniciálu s příjmením a místy pouze příjmení umělce. Při vyhledávání jejich životních dat pak hrálo roli zaměření vyhledané osoby, aby bylo možno určit, zde jde o zmíněného umělce, či nikoli.

⁹⁴ *Mikoláš Aleš*. In: http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=81 [cit. 29. 11. 2017].

⁹⁵ *Alfons Mucha*. In: <https://zivotopis.osobnosti.cz/alfons-mucha.php> [cit. 29. 11. 2017].

rozmanitost grafických technik byly zdrojem obdivu. Byl podporován hrabětem Jaroslavem Thunem (1864-1929). Joža Úprka byl moravský malíř a grafik, jeho dílo spadalo do plenérového realismu, impresionismu a secesního dekorativismu. Vrcholným obdobím byla 90. léta 19. a první desetiletí. 20. století.⁹⁶

K této výstavě se dochovala také reklama z novin, kterou poskytl Heinz Vogel.

Obrázek 5 Reklama z novin; fotografie ze soukromé sbírky Heinze Vogela

4. 2. 5 Výstava portrétů šachových mistrů

Roku 1923 u Slatnera dle tvrzení své dcery Mirriam Morris vystavoval David Friedman (1893-1980). Prezentoval soubor děl s názvem *Köpfe berühmter Schachmeister*, soubor čtrnácti portrétů, které vytvořil při šachovém turnaji, který se téhož roku konal v Ostravě⁹⁷.

Friedman se narodil v Moravské Ostravě, od roku 1911 působil v Berlíně, kde se u Hermanna Strucka učil leptání mědi a litografii. V letech 1871-1818 působil jako vojenský dobrovolník v první světové válce, následně vytvořil portréty vojáků a generálů. Vzhledem k tomu, že pocházel ze stejného města jako Slatner a podle dochovaných informací byl velmi nadaným a nadšeným portrétistou, pravděpodobně během konání šachového turnaje využil příležitost a dohodnul se Slatnerem konání výstavy. Během nacistické okupace byl spolu s rodinou deportován do Lodže. Během tohoto období si vedl deník, který později věnoval své dceři z druhého manželství Mirriam. Při evakuaci ghetta byl oddělen od manželky a dcery, které následně zemřely. David byl transportován do Osvětimi-Březinky a poté do Gliwic I. Byl účastníkem pochodu smrti. Osvobození se dočkal v lednu 1945. Posléze vytvořil novou sérii

⁹⁶Joža Úprka. In: http://www.ngprague.cz/gallery/5/1608-stud_mat_uprka.pdf [cit. 29. 11. 2017].

⁹⁷Friedman – *Köpfe berühmter Schachmeister*. In: <https://www.kb.nl/en/resources-research-guides/kb-collections/collections-by-theme/chess-and-draughts-collection/friedmann-kopfe-beruhmter-schachmeister> [cit. 7. 2. 2017].

děl, v níž zobrazoval, čeho byl svědkem. Změnil si příjmení tím, že odebral jedno „n“ na jeho konci, jelikož se chtěl zbavit jeho německého vyznění. Znova se oženil a narodila se dcera Mirriam. Rodina nejprve odešla do Izraele, později přesídlila do Spojených států. Zde ve věku 87 let zemřel.⁹⁸

4. 2. 6 Rok 1924

Pavel Šopák zmiňuje, že se od 24. února do 17. března tohoto roku konala výstava drobných maleb, kreseb a grafik Valentina Držkovice (1888-1969). V květnu pak bylo vystaveno 28 obrazů Václava Radimského (1867-1946).⁹⁹

Valentin Držkovic se narodil do chudé rodiny v Opavě. Již jako dítě vykazoval velký výtvarný talent, při studiu na gymnáziu navštěvoval ateliér Adolfa Zdrázily a přál si věnovat se malování naplno, kvůli rodičům však musel jít studovat teologii do Olomouce. Po skončení studia působil jako kněz v Moravské Radoměři, místo však opustil a stal se učitelem kreslení na arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži. Od roku 1912 do 1920 působil ve Vídni na Akademii výtvarných umění. Za vzděláním cestoval i do dalších evropských měst, například do Berlína, Benátek, zavítal též do Francie nebo na Slovensko. Za to, že opustil kněžskou dráhu, se jej rodiče zřekli, a proto se po návratu z ciziny usadil v Pustkovci u svého švagra. Poté, co se oženil, odjel společně s manželkou Anežkou do Francie. Po návratu chvíli žili opět v Pustkovci, posléze získali dům v Třebovicích¹⁰⁰, Valentin si zde zbudoval ateliér. Jeho tvorba byla v počátcích ovlivněna secesí, později impresionismem. Dále se věnoval krajinomalbě a portrétování, k oblíbeným technikám patřil lept. Roku 1945 byl tento dům zničen, jako kompenzaci získal vilu v Opavě, kde se po válce věnoval poničeným sbírkám městského muzea. Byl členem KSČ, působil jako předseda *Sdružení umělců slezských*.¹⁰¹

Václav Radimský se narodil v Kolíně do majetné rodiny právníka a majitele mlýna. Rodina podporovala vzdělání svých potomků. Poté, co Václav ukončil gymnázium, studoval v Mnichově, Vídni nebo Barbizonu, kde objevil impresionismus. Pohyboval se v okruhu kolem Moneta v Giverny. Jeho tvorba měla ve Francii úspěch, vystavoval v mnoha pařížských Salonech a jako nejmladší malíř zde roku 1894 získal ocenění (šlo o obraz *Kapradiny*). Roku 1895 získal zlatou medaili v Rouenu a 1900 na Světové výstavě v Paříži další. Byl

⁹⁸ *Biography of David Friedmann*. In: <https://www.jewishgen.org/AustriaCzech/wall-of-fame/friedmann.html> [cit. 3. 12. 2017].

⁹⁹ ŠOPÁK (2010), s. 531.

¹⁰⁰ Pustkovec i Třebovice jsou dnes součástí Ostravy.

¹⁰¹ *Držkovic Valentin*. In: <http://www.opava-city.cz/cs/drzkovic-valentin> [cit. 29. 11. 2017].

v pravidelném kontaktu s vlastní, spolupracoval s *Krasoumnou jednotou* a *Topičem*, čímž předal české veřejnosti první informace o impresionismu. Za Velké války byl jako cizinec internován v Rouenu, odkud jej pomohl dostat Georges Clemenceau. Posléze se Radimský vrátil do Čech na statek v Pašince u Kolína. Zde žil až do své smrti.¹⁰²

4. 2. 7 Výstava pražských umělců

Roku 1925 se od 8. do 25. dubna ve Slatnerově režii konala výstava děl pražských umělců¹⁰³. Kromě jedenácti položek z řad obrazů byla všechna díla určena k prodeji.

Zachovaný katalog opět umožňuje získat detailnějších informací. Vzhledem k tomu, že se pravděpodobně jednalo o materiál určený zájemcům o koupi, kteří tím pádem výstavu navštívili, neobsahuje tato publikace obrazovou přílohu. Ač název katalogu avizuje, že autoři děl pocházejí z Prahy, objevuje se v něm též tvorba olomoucké umělkyně Marty Rožánkové – Drábkové. Ostatními vystavujícími byli malíři Ota Bubeníček, František Líbal a František Naske a dále sochař Ladislav Šaloun.

Tabulka 5 Výstava pražských umělců

Jméno umělce	Životní data	Počet vystavených děl	Nejnižší cena	Nejvyšší cena
Ota Bubeníček	1871-1972	19	1 200 K.	10 000 K.
Marta Rožánková – Drábková	1882-1958	10	800 K.	10 000 K.
František Líbal	1896-1974	30	600 K.	8 000 K.
František Naske	1884-1959	40 (z toho 27 olejomalby, 13 kresby a grafiky)	1 200 K.	40 000 K.
Ladislav Šaloun	1870-1946	13 (plastiky)	3 125 K.	10 000 K.

Z tabulky je vidět, že nejnižší byla cena 5 děl Františka Líbala *Zima v Král. oboře v Praze, Valašsko, Jihočeská Blata, Nálada na Mohanu, Před bouří, Českomoravská vysočina a Helgoland*. Nejdražší položkou výstavy byla olejomalba Františka Naskeho *Hárem*.

Mezi obrazy byly zastoupeny oleje i kresby a grafiky. Neprodejné byly 4 olejomalby a 8 grafik Františka Naskeho. Ceny nejsou uvedeny přímo u názvů děl, na konci katalogu je jim věnována vlastní tabulka.

¹⁰² Václav Radimský. In: http://www.galeriekodl.cz/cz/vystavy/detail.html?id_vystavy=16 [cit. 29. 11. 2017].

¹⁰³ Umělecký salon Slatner v Mor. Ostravě. Katalog výstavy pražských umělců, 8. 4.–25. 4. 1925 (kat. výst.), Ostrava 1925.

Místa, na kterých se aukce konaly, podněcují úvahy o tom, že se Slatner přizpůsoboval své situaci a okolí, v němž se aktuálně pohyboval: z rodinných materiálů se podařilo zjistit, že se jeho dcera narodila ve Vídni, a je pravděpodobné, že odtud pocházela jeho manželka. Mohl zde získat kontakty na drobné umělce, kteří možná měli problém prodat své zboží doma, a tak jim nabídnul své ostravské prostory. Později vystavoval díla svých současníků a roku 1925, kdy proběhla i první pražská aukce, uspořádal výstavu pražských umělců, což mohlo pomoci k upozornění na nové místo působení ostravských klientů, a na stávající činnost zákazníků pražských.

Aukce

Následující tabulka stručně představuje místa a termíny konání známých aukcí Slatnerova podniku. Jsou rozděleny podle let konání, aby byly údaje přehlednější. Je patrné, že místa se střídala, v Praze se konalo nejvíce aukcí. To lze snadno vysvětlit tím, že právě zde měl podnik kromě Ostravy a Karlových Varů hlavní sídlo. V Karlových Varech, kde proběhly tři aukce (dokonce ve větších blocích za sebou) po sobě, šlo o hlavní lázeňskou sezonu, a tak bylo přirozené, že ji chtěl Slatner naplno využít k nabízení svého zboží lázeňským hostům.

Tabulka 6 Termíny a místa konání aukcí

Rok	Datum	Místo
1920	17. – 19. 12.	Ostrava
	7.- 9. 7.	Praha
	Září	Brno
1926	7. – 9. 6.	Praha
	20. – 30.7.	Karlovy Vary
	13. – 14. 8.	Karlovy Vary
	17. 10.	Brno
	14. 11.	Prostějov
	11. – 13. 12.	Ostrava
1927	16. - 18. 12.	Praha
	6. 2.	Teplíce
	3. – 7. 4.	Praha
	17. 6.	Karlovy Vary

4. 2. 8 I. Kunstauktion

První aukce se ve Slatnerově salonu konala 17.–19. 12. 1920 a byla zaměřena na malby starých mistrů, miniatury, starožitnosti, koberce a předměty z porcelánu, stříbra a bronzů, jak

píše Robert Mečkovský¹⁰⁴. Zároveň uvádí, že tato akce nebyla příliš úspěšná¹⁰⁵, a jak je vidět také z tabulky, na nějakou dobu se Slatner opět vrátil k původnímu způsobu podnikání.

Vzhledem k nevalnému úspěchu této aukce se Slatner na pět let vrátil k pořádání výstav, které již byly představeny výše. Důležitá změna nastala, když se setkal s Josefem Polákem, který mu předal nejen zkušenosti a inspiraci, ale také své neprodané zboží z pozůstalosti Mikuláše Széchényiho, které bylo následně představeno ve Slatnerově druhé aukci. Dalo by se říci, že Polák stál u zrodu Slatnerova úspěchu, neboť právě jeho představa putovních aukcí a výpravnost jejich katalogů zajistila, že se Slatner stal vyhlášeným obchodníkem se starožitnostmi.

Josef Polák

Josef Polák přišel na svět o několik týdnů dříve než Jindřich Slatner, třetího února 1886 v Praze. Jeho rodina byla židovského původu a patřila jí menší továrna na kartonáž. Důležitým členem rodiny byl pro něj jeho mladší bratr Ferdinand.¹⁰⁶

K jejich seznámení mohlo dojít díky osobě Wilhelma Brauna, který se účastnil přípravy katalogu k sedmé aukci, a jenž podle Mečkovského v minulosti pro Poláka pracoval¹⁰⁷. Bližšímu objasnění jejich vztahu by však bylo potřeba věnovat širší bádání.

Z knihy *Muž, který si nedal pokoj* je snadné vyčíst, že velmi důležitou součástí jeho života bylo vzdělávání se. Není uvedeno, jak velkou roli v tom hrál zájem jeho rodičů. Již v mladém věku byl však velice aktivní v politických i akademických organizacích a rovněž byl literárně činný, z čehož lze odvodit, že ke studiu a aktivitám s ním spojeným měl i on sám kladný vztah a nešlo tedy jen o podvolení se přáním někoho jiného. Rodiče ovlivnili zejména hlavní zaměření Josefova studia, kterým se stalo právo místo vysněných dějin umění.¹⁰⁸

Roku 1919 se stal správcem košického muzea, které předtím navštívil a byl šokován jeho žalostným stavem. Spolu s ním sem přišla také jeho manželka.¹⁰⁹ Své rozhodnutí zvýšit úroveň muzea plnil s nadšením a zájem veřejnosti vzbuzoval také pořádáním soutěží a publikační činností.¹¹⁰

¹⁰⁴ MEČKOVSKÝ (2014), s. 119.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 120.

¹⁰⁶ VESELSKÁ (2004), s. 5.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 121.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 6.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 17.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 24.

Polák působil v Košicích do roku 1938, kdy po nuceném odchodu přesídlil do Prahy, kde zpočátku působil ve Státním fotoměřičském ústavu a následně v Židovském muzeu.¹¹¹ V roce 1942 se stal muzejním odborníkem tohoto muzea. Kromě odborné činnosti se zapojil též do odbojového hnutí, kdy pomáhal lidem deportovaným do Terezína, které podporoval finančně i materiálně. Po prozrazení roku 1944 byl zatčen a poslán na místo, kam předtím soustředil svou pomoc. Z Terezína byl posléze transportován do Osvětimi, kde roku 1945 jeho život skončil.¹¹²

4. 2. 9 II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte doktora Mikuláše Széchényiho

Jak již název materiálu napovídá, hlavním programem této aukce byla dražba pozůstalosti hraběte Széchényiho¹¹³, kterou doplňovaly předměty pocházející z dalších majetků. Aukce se konala ve dnech 7. až 9. července roku 1925 na Národní třídě 37 v galerii Platýz, výstava proběhla mezi 28. červnem a 6. červencem.

Jak již bylo řečeno, podnět k novému typu aukcí získal Slatner od Josefa Poláka, jenž mu předal své zkušenosti a inspiroval jej například v rámci pojetí katalogů či konání aukcí ve více městech.¹¹⁴ Dělo se tak mezi lety 1925–1927¹¹⁵.

V rámci aukce bylo nabídnuto 408 předmětů, z nichž nejpočetněji byly zastoupeny obrazy, následovány porcelánem a textiliemi. Poslední část zboží, *Dodatek*, obsahuje nejspíše předměty z ostatních majetků, které byly avizovány již v názvu, neboť obsahuje více druhů zboží. Nelze to však ověřit, odpovídá to jen představě, že významnější část zboží, Széchényiho majetek, byl dražen jako první. Do katalogu byl vložen list informující o odhadních a vyvolacích cenách a kupní příkaz.

Položkou s nejvyšší odhadní cenou 100 000 korun byl obraz španělského mistra 17. století z okruhu Francesca de Zurabana *Svatý Jeroným* – č. 168, vyvolávací cena byla 30 000 korun. Nejnižší odhadní cenu – 100 korun – měly předměty z kategorie Fayence (*Džbán na mléko s modrou ozdobou* – č. 266, dále *Vejcovitý džbán* – č. 267 a *Džbán na mléko* – č. 272) a

¹¹¹ MIŠKUFOVÁ, H.: *Výstava chce připomenout osobnost, která se z paměti národa ztratila*. In.: <http://www.cesi.sk/bes/05/09/59pol.htm> [cit. 3. 4. 2017].

¹¹² ŽIDOVSKÉ MUZEUM V PRAZE: *Muž, který si nedal pokoj: Příběh Josefa Poláka (1886-1945)*. In.: <http://www.jewishmuseum.cz/program-a-vzdelavani/vystavy/archiv/34/> [cit. 3. 4. 2017].

¹¹³ *Umělecký a aukční salon Slatner Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte Dra Mikuláše Széchényiho, biskupa v Oradea–Mare (Velký Varadín) a jiného vynikajícího soukromého majetku*, aukce 7.–9. 7. 1925, Praha.

¹¹⁴ MEČKOVSKÝ (2014), s. 122.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 123.

Různé (*Podlouhlá miniatura na porculánu, starověká sedící žena na černé půdě – č. 327*).
Vyvolávací ceny těchto předmětů nebyly stanoveny.

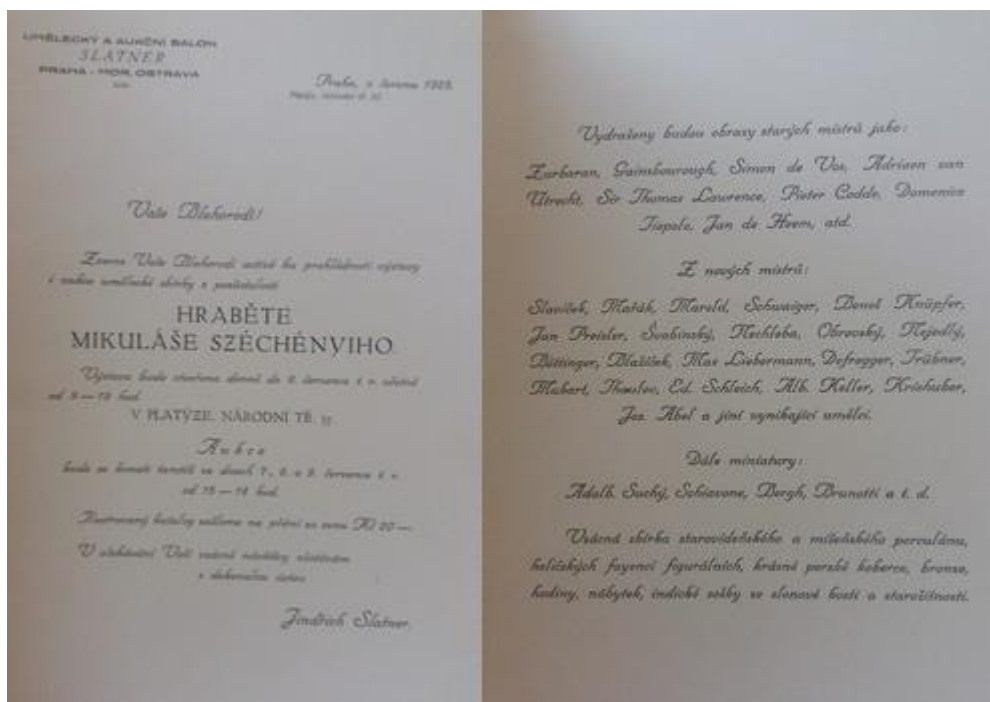
Je uvedeno, že odborné posouzení bylo provedeno několika odborníky, a to v rámci obrazů Gáborem Tereyem, Theodrem Frimmelem, Hofstedem de Grootem a E. van der Beriken, a v rámci umělecko-průmyslové části doktorem V. Braunem. Uvedeni jsou na počátku katalogu, a to společně se svými funkcemi.

Snad proto, že mělo jít o akci speciálního rázu, neboť představovala větší soubor děl z jednoho majetku, navíc pozůstalého po významné osobnosti, snažil se Slatner dražitele zaujmout již vzhledem tohoto katalogu, kdy pro obálku zvolil poněkud extravagantní oranžovou barvu.

Původní majitel předmětů, Mikuláš Széchenyi de Sárvár et Felsővidék, působil jako biskup v Gyóru a později biskup veřkovaradínský.

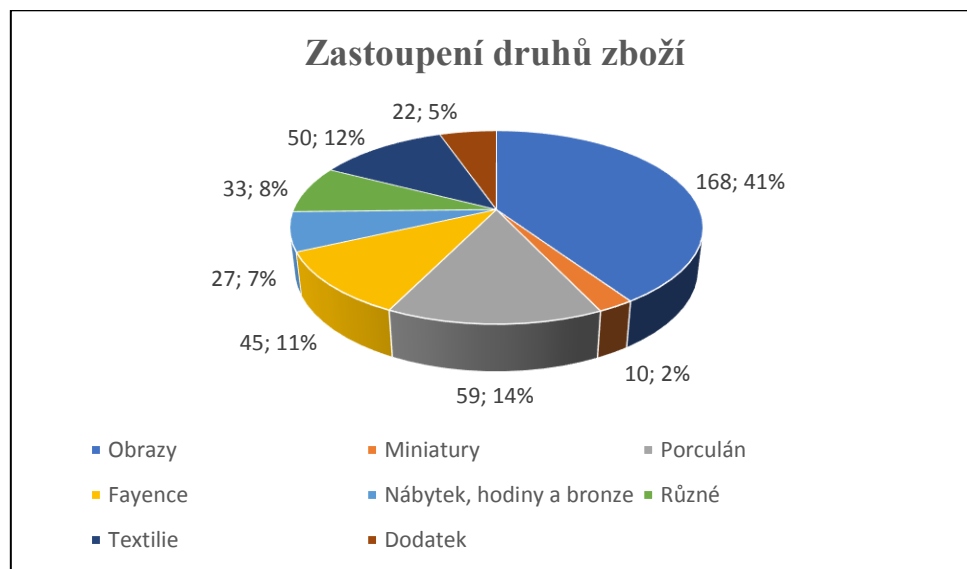
K nalezenému katalogu je navíc přiložena pozvánka na aukci – takový dokument nebyl jinde nalezen. Z textu vyplývá, že byl rozesílán v předstihu a adresát mohl následně požádat o zaslání katalogu, pravděpodobně byl tedy do tohoto materiálu vložen později: „*Vaše Blahorodí! Zveme Vaše Blahorodí uctivě ku prohlédnutí výstavy i aukce umělecké sbírky z pozůstalosti HRABĚTE MIKULÁŠE SZÉCHÉNYIHO. Výstava bude otevřena denně do 6. července t. r. včetně od 9–19 hod. V PLATÝZE, NÁRODNÍ TŘ. 37. Aukce bude se konati tamtéž ve dnech 7., 8. a 9. t. r. od 15-18 hod. Ilustrovaný katalog zašleme na přání za cenu Kč 20,-. V očekávání Vaší vzácné návštěvy zůstávám s dokonalou úctou Jindřich Slatner.*“¹¹⁶ Pozvánka dále obsahuje výčet autorů, jejichž díla byla nabízena.

¹¹⁶ Tamtéž.

Obrázek 6 Pozvánka na aukci

Na jedné z prvních stránek je uvedeno, že tento materiál vznikl ve firmě M. Schulz, Grafický závod umělecký, akciová společnost v Praze VII. Fotografie měly být vytvořeny metodou tisku z hloubky.

Obrázek 7 Graf zastoupení druhů zboží

4. 2. 10 Aukce v Brně

Lubomír Slavíček uvádí, že Slatner pořádal v září 1925 v Brně pokračování rozprodeje Széchényiho majetku.¹¹⁷ K této aukci však nebyly nalezeny další informace.

4. 2. 11 VII. Kunstauktion Prag / VII. umělecká aukce

Tato aukce se konala mezi 7. a 9. červnem 1926, výstava k ní ve dnech 27. května až 6. června. Jednalo se o rozprodej majetku hudebního skladatele Leo Falla.

Leo Fall byl hudebním skladatelem pocházejícím z Olomouce. Přišel na svět v únoru 1873. Jeho otcem byl kapelník devátého pěšího pluku, Moritz Fall. Poté, co odmaturoval, Leo Fall studoval na konzervatoři ve Vídni, tuto školu však nedokončil a působil jako elév v orchestru 50. pěšího pluku. Později působil jako dirigent v Hamburku či Kolíně nad Rýnem a Berlíně. Zemřel ve Vídni v polovině září 1925.¹¹⁸

K dispozici je jak česká, tak německá verze materiálu k aukci, mezi verzemi není, co se vzhledu týče, žádný rozdíl. Stejně jako druhý představený aukční katalog krom Fallovy sbírky nabízel určité množství předmětů z jiných zdrojů, které však nejsou specifikovány. Z informace na obalu vyplývá, že tato akce byla rozdělena a dražba majetku neproběhla najednou.

V rámci této fáze rozprodeje bylo draženo 427 položek, čísel je však 424 kvůli označování některých kusů písmeny (např. 202 a). Nejrozsáhlejšími kategoriemi jsou Obrazy, dále Různé a Porculán¹¹⁹.

Odborné posouzení provedli Gustav Glück, F. X. Harlas, Theodor Frimmel, V nalezených katalogích nebyl vložen list s cenami, a údaje o nich nejsou uvedeny ani v materiálu samotném. Je pravděpodobné, že list s cenami původně byl jejich součástí, ale nedochoval se.

Obsáhlá publikace je natištěna na pevném papíře, obálka má navíc texturu. U nalezené české verze katalogu se zachoval též ochranný obal z velmi tenkého papíru, obrazovou přílohu nesou čtvrtky. Fotografie jsou před poničením chráněny tenkým listem papíru před každou stránkou přílohy. Vzhledem k tomu, že jde o katalog výpravný, lze předpokládat, že byl vytvořen pro movitou klientelu, čemuž musel vzhled materiálu odpovídat. Mohlo jít také o to, že Leo Fall byl významnou osobností, jejíž pozůstalost si důstojně zpracování „zasloužila“.

¹¹⁷ SLAVÍČEK (2007), s. 311.

¹¹⁸ MAŇÁK, P.: *Olomoucký rodák, hudebník Leo Fall*. In: Krok, r. 6, č. 3., 2009.

¹¹⁹ Jde o starší tvar slova „porcelán“.

V periodiku *Neue freie Presse* byl této aukci věnován následující článek: „[...] *Die Firma Slatner hat in Prag in der Narodni Trida 26 eigene Auktionsräume geschaffen, welche allein schon dank ihrer stichvollen Einrichtung und auserlesenen Geschmacksentfaltung den vornehmsten Rahmen für hervorragende Kunstsammlungen bilden. Eine solche hervorragende Sammlung bildet die des im Vorjahre verstorbenen Komponisten Leo Fall. [...]*“¹²⁰

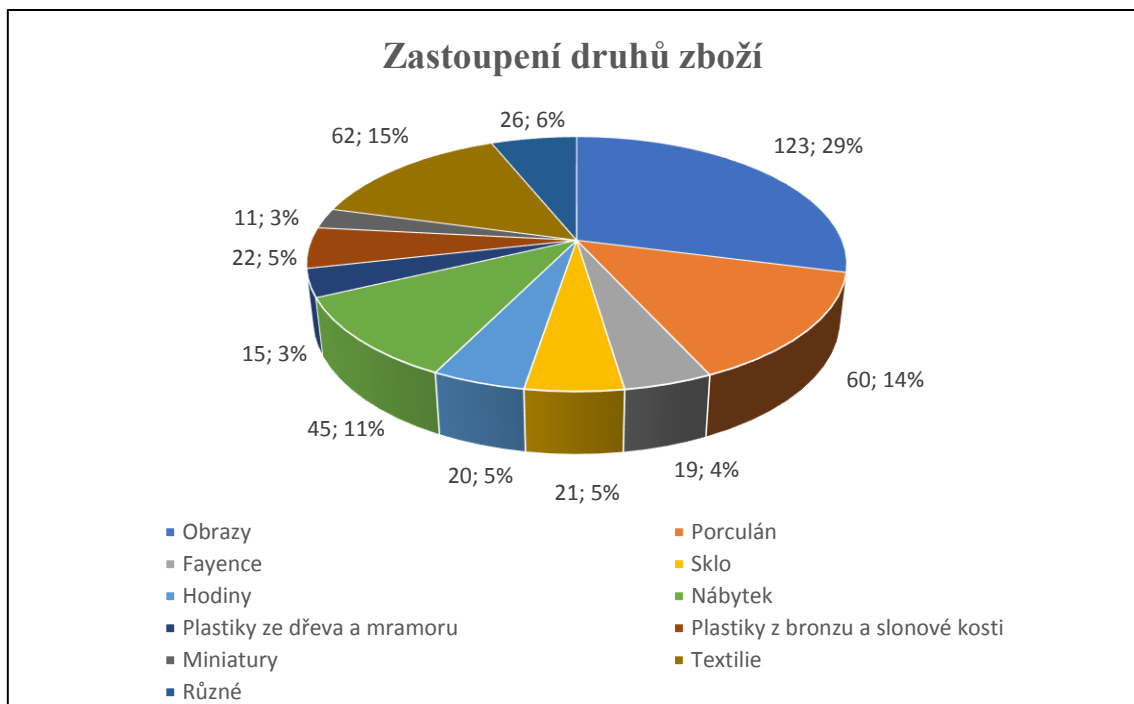
Další článek se objevil ve *Výtvarných snahách*¹²¹, znějící takto: „*Umělecký a aukční salon ‚Slatner‘ v Praze otevřel nové výstavní místnosti v novostavbě domu ‚U Choděru‘ v Národní třídě. Zahajovací aukce vydrazila sbírku obrazů a keramiky známého vídeňského skladatele operet, + Leo Falla. Je zajímavé, že Fall sbíral práce moderních českých malířů, na př. Švabinského, Nejedlého, Hudečka, Boettingera, Úprku, Bukovace, Obrovského a že shromáždil také kolekci starších českých mistrů. Jinak miloval a kupoval staré holandské a flámské mistry a porculán značek především vídeňských a míšeňských. Fall byl rodákem z Olomouce, ale na jeho československý původ je upozorňováno teprve nyní.*“ Tento text nepředstavuje jen proběhlou aukci, ale také původce draženého majetku a vyjadřuje se nejen k oblasti jeho zájmu, ale také k jeho původu, což je velice zajímavé – může to poukazovat na to, že nejde jen o předměty jako takové, ale též o prostředí, ze kterého pocházejí, konkrétně ve smyslu „duchovním“.

O této aukci se dále vyjadřuje *Tribuna*, v níž stojí: „*Tři aukční dny se stoupající aukční horečkou. Spousta koupěchtivého obecenstva, také cizí hosté, většinou vídeňští. Tu a tam rozčilené vyhánění cen. Velký odbyt. K tomu velkorysé zahájení aukce v nádherných místnostech firmy, vyvolávání ve dvou řečích, spousta lidí a věcí, celková nálada – vše dokazovalo velkoměstský ráz [...]*“¹²². V tomto periodiku byla rovněž otištěna upoutávka na pokračování rozprodeje Fallova majetku: „*Jelikož nebyla celá pozůstalost Leo Falla v pražské aukci rozprodána, uspořádá J. Slatner aukci zbytku sbírek v nejbližší době v Karlových Varech, kde zvláště mezi cizinci jeví se o tuto aukci velký zájem.*“¹²²

¹²⁰ SOkA Karlovy Vary, fond Archiv města Karlovy Vary, karton 3007B.

¹²¹ *Umělecký aukční salon Slatner* (bez autora). *Výtvarné snahy* VII, 1926, s. 160.

¹²² *Aukce Fallovy pozůstaosti v Karlových Varech* (bez autora). *Tribuna* VIII, 20. 7. 1926, s. 4.

Obrázek 8 Graf zastoupení druhů zboží

4. 2. 12 Aukce v Karlových Varech

Tato aukce dle materiálů získaných v karlovarském archivu¹²³ probíhala ve dnech 20. – 30. července 1926, jak o tom Slatner informuje v listu z 5. dne téhož měsíce. Aukce neprobíhala po celou uvedenou dobu, ale měla dvě etapy, 20.–24. a 26.–30. července, což vyplývá z úředního dokumentu ze 6. července, který byl Slatnerovi adresován.

K této aukci se vztahuje článek z *Neue freie Presse*, jehož část již byla citována u VII. *umělecké aukce*. Dle informací z něj získaných mělo dražení Fallovy sbírky pokračovat právě v Karlových Varech: „*Der zweite Teil aus dem Nachlasse dieses so frühzeitig verschiedenen Komponisten gelangt in dem Weltkurort Karlsbad , wo die Firma Slatner eine Filiale im Etablissement Sancouci unterhält, anfang Juli zur Versteigerung. [...] Ein reich illustrierter Katalog wird auch diesmal, wissenschaftlich bearbeitet, Ende Juni laufenden Jahres erscheinen.*“ Je zajímavé, že článek uvádí, že se aukce bude konat na počátku července, což je v rozporu s výsledným termínem. Ze zmíněného Slatnerova dokumentu z 5. července, v němž se o něm zmiňuje, však jasně vyplývá, že patří k této konkrétní události, a termín byl pouze upraven.

¹²³ SOkA Karlovy Vary, fond Archiv města Karlovy Vary, karton 3007B.

Na tuto aukci upozorňuje reklama v periodiku *Der Kunstwanderer*¹²⁴.

4. 2. 13 Další aukce v Karlových Varech

Tato aukce měla dvě části, první proběhla 14.–17. srpna, druhá se konala 24.–26. srpna roku 1926. I přesto, že k ní nebyl nalezen katalog, díky aukčním výsledkům ze 2. září 1926 z karlovarského archivu¹²⁵, na nichž jsou uvedena data konání, o ní lze získat určitou představu.

Aukční výsledky obsahují vždy číslo položky, její charakter (např.: olejomalba) a číslo kategorie v katalogu, z níž pocházela, dále jméno nového majitele a samozřejmě sumu, která byla za zboží získána.

Nejvyšším číslem položky uvedené v těchto materiálech je 601, jejich výsledný počet není uveden. Některá čísla obsahovala více položek (např.: 256, 256b). Celkovou získanou sumou bylo 243 510 korun (209 860 v první části, 33 650 ve druhé). Daň činící 1 % tedy činila 2 435 korun.

Kupcem nejdražšího kusu zboží uvedeného ve výsledcích byl jistý pan Eckbout, který jej získal za 30 000 korun. Šlo o olejomalbu pod číslem 37.

4. 2. 14 X. velká umělecká aukce

Desátá aukce se konala v Prostějově v prostorách místního Katolického domu v sobotu a v neděli 13. a 14. listopadu 1926, zboží bylo vystaveno od 6. do 12. listopadu. Je zajímavé, že druhým dnem konání aukce byla neděle, což později toho roku hrálo roli v žádosti o povolení dalšího nedělního prodeje.

Dochovaný katalog se znova věnuje rozprodeji předmětů z pozůstalosti Leo Falla, i když tyto nejsou jediné, které byly v nabídce, neboť má jít o zboží „z vynikajícího soukromého majetku, se zajímavými příspěvky z pozůstalosti po zesnulém vídeňském skladateli“, jak materiál uvádí. Položky dále pocházely například z pařížské Sedelmeyerovy galerie a z majetku hraběte Kufsteina z Vídně.

Celkem bylo nabízeno 278 položek, nejhojněji byla zastoupena kategorie obrazů. Zajímavostí tohoto katalogu je, že na rozdíl od jiných neobsahuje žádnou obrazovou přílohu, jen seznamy položek. Rovněž je o něco menšího formátu. Je vyveden na obyčejném papíře.

¹²⁴ Kunst- und Auktionshaus Slatner, *Der Kunstwanderer* VII, 1925–1926, s. 423.

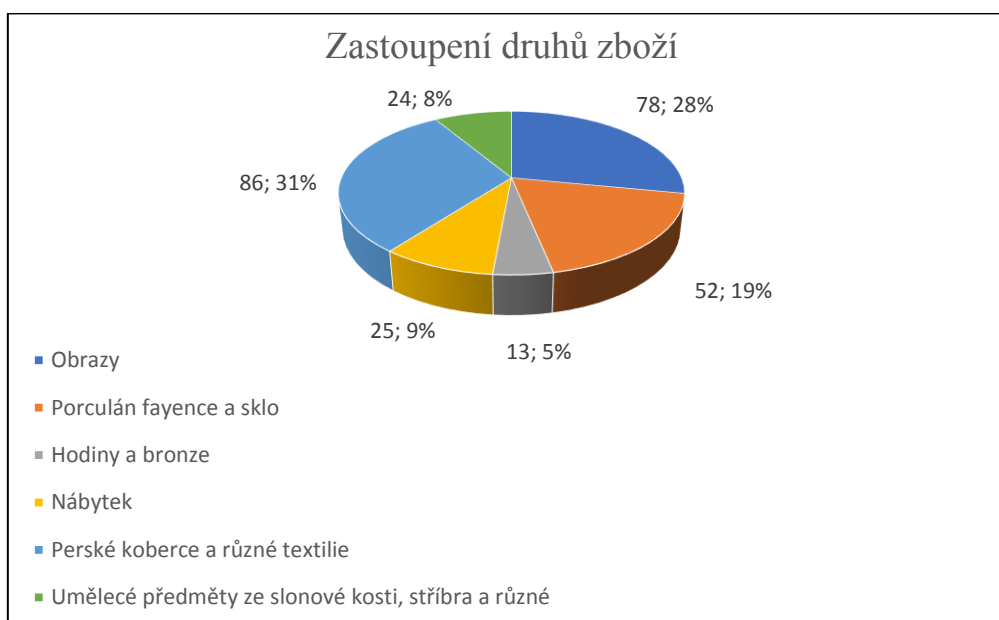
¹²⁵ SOkA Karlovy Vary, fond Archiv města Karlovy Vary, karton 3007B.

Znalecké posudky pocházely od Hofsteda de Groota, Gustava Glücka, Theodora Frimmela, Viléma Suidy, Ludvíka Baldase a F. X. Harlase.

K této aukci se dochoval článek v novinách *Hlasy z Hané*, v nichž stojí následující: „[...]V sobotu dne 13. a v neděli dne 14. listopadu t. r. koná se zde v Katolickém domě dražba vynikající umělecké sbírky z vzácného soukromého majetku. Výstava veškerých objektů, jež se budou vydražovati, se otevřela 6. t. m. a docílila díky hojnosti a kráse vystavených originálů starých a moderních mistrů, největší pozornosti. [...]“¹²⁶

Nejdražším nabízeným artiklem byla sada nábytku s odhadní cenou 45 000 korun čítající pohovku, čtyři lenošky a stůl s mramorovou deskou, mělo jít o vyřezávané zlacené dřevo. K sadě patřily potahy z brokátu. Celá sada byla označena jako *Soubor salónní* – č. 145, vyvolávací cena byla 25 000 korun.

Položky odhadnuté nejnižší, na 100 korun, pocházely z kategorie Porculán, fayence a sklo *Pohár s uchem, broušený s rytou korunou a monogramem* – č. 102, *Skleněný pohár s rytým pohledem na Homburg* – č.104, dále *Konvice s víkem z porcelánu s pestrými květy* – č.106, *Pohár z bílého skla broušený* – č.120, *Pohár z modře barevného skla* – č.121, *Sklenice s uchem z mléčného skla s nápisem* – č.122, *Pohár z červeného skla* – č.126 a *Bílý broušený pohár ze skla* – č. 128. Vyvolávací ceny prvních dvou položek byly 60 a 50 korun, ostatních 40 korun.

Obrázek 9 Graf zastoupení druhů zboží

¹²⁶ *Zajímavá umělecká výstava v Prostějově* (bez autora). *Hlasy z Hané*, 44, č. 46. s.3.

4. 2. 15 Aukce v Brně

Přestože k této aukci nebyl nalezen katalog nebo jiný materiál, který by o ní podal doplňující informace, díky Slatnerově žádosti ze dne 3. prosince 1926¹²⁷ o povolení konání jiné aukce i v neděli, ve které tuto brněnskou uvádí jako příklad toho, že už mu v tomto ohledu bylo vyhověno, lze zjistit datum jejího konání – 17. října.

4. 2. 16 Aukce v Ostravě

K této aukci se nedochoval katalog, ale výše citovaná žádost o povolení dražení zboží v neděli dokládá, že k ní došlo. Dalším dokladem je dokument ze 6. prosince 1926, který její pořádání povoluje¹²⁸, 8. prosince však byla zamítnuta možnost nedělního prodeje¹²⁹.

Jelikož byla tato žádost již několikrát zmíněna dříve, je zde citována celá: „Zamýšlím dobrovolně vydražiti umělecké předměty. Dražba má se konati od 11. do 13. prosince 1926. Jelikož 12. prosinec padá na neděli, činím tímto prosbu, aby mi dobrovolná dražba byla povolena také v den 12. prosince. Prosbu zdůvodňuji takto: Zákon připouští výjimky, jsou-li dány zvláštní okolnosti, například zmiňuje se o vánocích. Jest všeobecně známo, že právě v tu dobu publikum je nakloněno ke koupi předmětů v daném případě v úvahu přicházejících. Je také známo, že se právě při takových uměleckých předmětech koupě nestává rychle, že si koupěchtiví věci několikráte a důkladně prohlídají než se rozhodují. Proto by byla velice nutné, aby koupěchtivým byla dána možnost prováděti koupi také v neděli, zejména těm, kteří za účelem koupě přicházejí do města v neděli. Provedl jsem dobrovolné dražby také v letech minulých, při nichž mi pokaždé byl povolen prodej také v neděli, naposled 17. října 1926 v Brně a 14. listopadu 1926 v Prostějově, tak že nepochybuji o tom, že mi také tenkrát bude povolen prodej v neděli. Je jasno, že by mi nepovolením vznikla značná škoda. Uvádím dále, že z této dražby z titulu 12%ní daně přepichové a z titulu chudinského procenta značné obnosy plynou do pokladny státní potažmo obecní, tak že povolení je také v zájmu veřejném. Poukazuji na dnešní špatné hospodářské poměry, jež vyžadují zvláštní námahu a práci, opakuji svou slušnou prosbu.“¹³⁰

¹²⁷ AMO, fond Okresní úřad Moravská Ostrava (OÚMO), kart. č. 628, i. č. 243, sign. Gc, G, korespondence ve věcech obchodu, průmyslu a živností č. 22 071-30 000, spis č. 22 671.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Tamtéž.

4. 2. 17 XII. *Kunstauktion*

Tato aukce se, jak uvádí dochovaný katalog, konala v nově otevřených prostorách na Národní třídě 26. Probíhala ve dnech 16. až 18. prosince 1926¹³¹. Dražená umělecká díla pocházela z dále nespecifikovaných soukromých sbírek. Díla byla vystavena ve dnech 10. až 15. prosince.

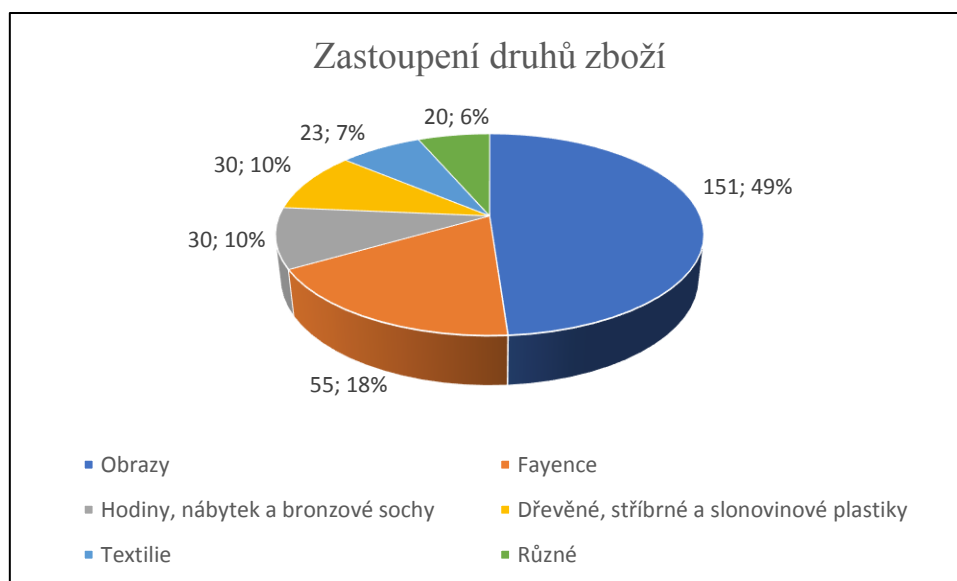
Získaný materiál k této aukci má mimo jiných náležitostí na první stránce vlepenou reklamní upoutávku na velmi nízké vyvolávací ceny, a také list s odhadními cenami. Společně se dvěma dalšími patří tato publikace těm, jejichž obrazová příloha je vyvedena na křídovém papíře, opět lze tedy předpokládat, že cílovou skupinou byli zámožní sběratelé.

Odborné posouzení bylo provedeno Gustavem Glückem, F. X. Harlasem, Theodorem Frimmelem, Ludwigem Baldasem a prof. Ludwigem W. Abelsem.

Položky jsou členěny do šesti kategorií, jejich celkový počet je 309. Z těchto jsou nejpočetnější tyto tři skupiny: obrazy, porcelán a fayence, a třetí místo sdílejí hodiny, nábytek a bronzové sochy společně s dřevěnými, stříbrnými a slonovinovými plastikami.

Nejvyšší odhadní cena 150 000 korun se týkala obrazu Dominica Tintoretta (1562-1637), *Podobizna doge šedovlasého*– č. 100. Na 80 korun byl ohodnocen předmět z kategorie Porculán a fayence *Figurální kalamář z pestrého českého porcelánu*– č. 173, tato položka byla poškozená. Vyvolávací ceny nebyly uvedeny.

¹³¹ *Kunst- und Auktionshaus Slatner Prag – Mährisch-Ostrau – Karlsbad. XII. Kunstauktion. [Gemälde- und Antiquitäten- Sammlung aus hervorragendem Privatbesitz.]*, aukce 16. – 18. 12. 1926, Praha.

Obrázek 10 Graf zastoupení druhů zboží

4. 2. 18 Aukce v Teplicích

Vzhledem k tomu, že se tato aukce konala mimo lázeňskou sezónu, je velmi pravděpodobné, že nebyla zaměřena pouze na zájmy případných návštěvníků, ale také provozovatelů lázeňských objektů, jimž mohla nabízet zboží z kategorie perských koberců. Datum konání bylo 6. února 1927. Dokladem je Slatnerova žádost o vydání duplikátu živnostenského listu ze dne 4. února téhož roku.¹³²

4. 2. 19 XIII. umělecká aukce

Třináctá aukce se konala od 3. do 7. dubna 1927 v Praze. Nabízené zboží pocházelo z „vynikajícího soukromého majetku“.¹³³ Výstava probíhala mezi 3. a 7. dubnem.

Odborné posouzení provedl Gustav Glück společně s Ludwigem Abelsem, Ludwigem Baldassem Hofstedem de Grootem, dr. Bodem, Theodorem Frimmlerem (zde se liší způsob zapsání jeho příjmení), F. X. Harlasem.

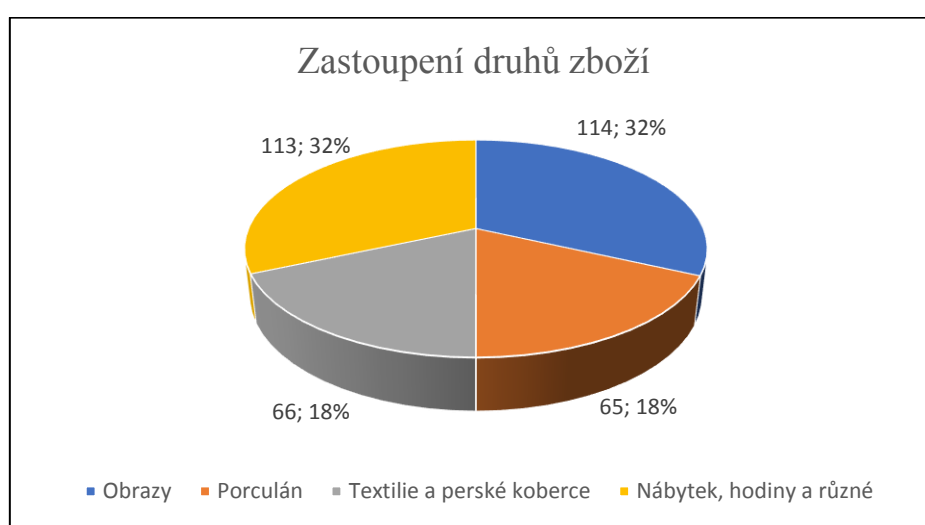
Mezi autory maleb figurují jak umělci neznámého jména, označení například jako „Holandský mistr“, tak věhlasné osobnosti, například Jakub Schikaneder (1855-1924), Antonín Mánes (1784-1843) či Joža Úprka (1861-1940).

¹³² AMO, fond Okresní úřad Moravská Ostrava (OÚMO), kart. č. 628, i. č. 243, sign. Gc, G, korespondence ve věcech obchodu, průmyslu a živností č. 22 071-30 000, spis č. 22 671.

¹³³ *Umělecké a aukční síně Slatner Praha – Karlovy Vary. XIII umělecká aukce. [Obrazy a starožitné umělecké předměty z vynikajícího soukromého majetku.], aukce 7. – 9. 4. 1927, Praha.*

Položkou s nejvyšší odhadní cenou byl obraz Jeana Baptisty Camilla Corota odhadnutý na 150 000 korun *Bahnitá krajina s pasačkou a stádem krav na pastvě* – č. 16. Vyvolávací ceny nebyly v katalogu uvedeny, účastník aukce si však u tohoto obrazu poznamenal, že vyvolávací cena byla shodná s cenou odhadní. Nejnižší cena byla uvedena u položky z kategorie Porculán *Koflík s miskou z bílého porculánu s karafiátovou ozdobou* – č. 135, cena vyvolávací byla dle pisatele 20 korun.

Zajímavě může působit, že mezi ostatními položkami je možno nalézt kusy pocházející z kostelů – kostelní křeslo, svícny. Předměty s náboženskou tematikou obecně jsou mezi jiným zbožím rovněž hojně zastoupeny.

Obrázek 11 Graf zastoupení druhů zboží

4. 2. 20 XIV. umělecká aukce

Tato aukce sice nebyla nejrozsáhlejší, byla však velice významná, a to proto, že při ní bylo nabízeno, jak obálka katalogu¹³⁴ sděluje, 100 originálů slavných mistrů, které měly pocházet z „vysokošlechtického a jiného významného majetku“. Kromě toho se dražily „vyvolené kolekce prvotřídního starožitného porcelánu“. Proběhla v dnech 11. až 13. června 1927, předměty byly vystaveny od 5. do 10. dne téhož měsíce.

Jak napovídá název katalogu, má jít o významná díla rázu, jaký na běžně pořádaných aukcích nebyl obvyklý. Mezi umělci se vyskytuje například Mikuláš van Eyk (1390-1441)

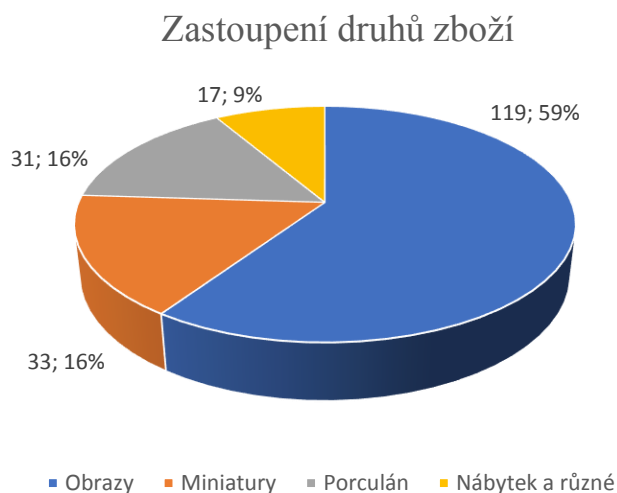
¹³⁴ *Umělecké a aukční síně Slatner Praha – Karlovy Vary. XIV. umělecká aukce. [Zvláštní aukce 100 originálů slavných mistrů z vysokošlechtického a jiného vzácného soukromého majetku a vyvolené kolekce prvotřídního starožitného porcelánu.], aukce 11.–13. 6. 1927, Praha.*

s olejomalbou *Ubytování vojska*. Vydražit bylo možno i dílo školy Rembrandtovy (1606-1669), *Mojžíšův zázrak*.

Nejvyšší odhadní cenu měl obraz Railboliniho Domenica, zvaného Francia (1589-1624), byl odhadnut na 150 000 korun. Vyvolávací cena byla 60 000 korun *Madona s dítětem sedící na trůně* – č. 85. Na 200 korun byl odhadnut předmět ze sekce Miniatury, s vyvolávací cenou 100 korun *Kulatá miniatura, portrait staršího vousatého muže v modrém kabátu* – č. 148.

Příloha byla vyvedena na křídovém papíře. V tomto případě je tisk na „lepší“ materiál zcela pochopitelný, neboť má celý katalog vzbuzovat dojem, že jde o něco speciálního, a to se vším všudy. S ohledem na zmíněná jména mistrů je to však pochopitelné, protože nedostatečná úprava by mohla úroveň a důvěryhodnost poněkud snížit – nejde o to, že by snad dražitelé měli pochybovat o původu děl, některé situace však vyžadují určitou úroveň, která jim posléze dodává na váze.

Odhadní ceny byly stanoveny již mnohokrát uvedenými doktory Abelsem, Baldasem, Glückem, a Harlasem

Obrázek 12 Graf zastoupení druhů zboží

4. 2. 21 Aukce v Karlových Varech

Úřední list ze 17. června 1927 informuje o tom, že Slatner zažádal městskou radu o povolení konání aukcí mezi 20. červencem a 1. zářím téhož roku, místem konání opět bylo Sanssouci, tak jako u předchozích karlovarských dražeb. Odpověď s povolením získal o pět dní později, 22. června. Jejím obsahem je také zmínka o přítomnosti úředníka, jemuž za tento

dohled náleží 6,30 korun na den, případně 2,70 korun na půl dne dražení. Další informace o dražbách v tomto termínu nebyly nalezeny.

Tato karlovarská aukce byla pravděpodobně posledním Slatnerovým počinem. Jelikož zemřel v únoru následujícího roku, musel být již v době jejího konání těžce nemocný, a následkem toho bylo předání podniku do rukou Mořice Müllera, který byl doposud Jindřichovým spolupracovníkem.

4. 3 Mořic Müller; II. umělecká aukce podniku Mořice Müllera

Mořic Müller přišel na svět jedenáctého ledna o rok později než Jindřich Slatner, rodičům Pavlovi a Anně Müllerovým. Měl ještě tři starší sourozence. Než se celá rodina přesunula do Prahy, sídlila v Lovosicích.¹³⁵

Mořicův zájem o umění propuknul již v raném dětství, později jej studoval na pražské Akademii. I přes to, že umění nebylo jeho hlavním zaměstnáním, aktivně se mu věnoval a to i jako vyučující, neboť založil soukromou školu a stal se členem *Mánesova spolku*¹³⁶. Předtím, než začal spolupracovat se Slatnerem, měl vlastní aukční síň, která sídlila v obchodním domě Koruna¹³⁷. Arno Pařík uvádí, že šlo o velice společenského člověka a jeho podnik měl být místem setkávání významných milovníků umění.¹³⁸

Stejně jako Josef Polák a část Slatnerovy rodiny ani Moritz Müller vzhledem k židovskému původu rodiny nebyl ušetřen postihu nacismem. Nejprve byl využit jako pomocník při evidenci židovského majetku, když však v této úloze přestal být užitečným, byl internován v Terezíně.¹³⁹

Konce války se bohužel nedočkal, jelikož z této pevnosti byl transportován do Osvětimi, kde se stal jednou z mnoha obětí holokaustu.¹⁴⁰ Z Müllerova pobytu v Terezíně se dochovaly jeho kresby, které byly vydány v rámci publikace *Terezínský portrét*¹⁴¹.

¹³⁵ PAŘÍK, A.: *Moritz Müller*. In: <http://www.ztichlaklika.cz/galerie/show-exhibition/moritz-muller-kresby-z-terezina-1943-1944-id250> [cit. 7. 2. 2017].

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ MEČKOVSKÝ (2014), s. 124.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ PAŘÍK (1992).

S převzetím původního podniku došlo mimo jiné i ke změně vzhledu materiálů pro konané aukce. Jak uvádí Robert Mečkovský, první Müllerova vlastní aukce se konala v dubnu roku 1928, tedy necelé dva měsíce po Slatnerově úmrtí¹⁴². Uvádí dále, že Müller se snažil upozornit na podnik například inzercí v časopise *Dílo*¹⁴³, kde se nacházejí fotografie některých kusů nábytku, které v jeho prostorách byly k vidění¹⁴⁴. Mečkovský upozorňuje také na skutečnost, že se díky Moritzově činnosti podařilo znovuobjevit sochu považovanou za ztracenou¹⁴⁵, což opět potvrzuje, že měl podnik vysokou úroveň, a nijak tedy neshodil původní pověst svého předchůdce.

Vzhledem k tomu, že byl při tvorbě práce k dispozici jen jeden katalog¹⁴⁶ této síně, nelze s jistotou tvrdit, že uvedenou podobu měly všechny, dá se však předpokládat, že měly podobné znaky, tak jako tomu bylo u Slatnera. Ač se Müllerův katalog v obecných měřítkách materiálům svého předchůdce podobá, je nutno podotknout, že působí o něco moderněji a odlehčeněji. Vzhledem k tomu, že oba muži od sebe věkově dělil pouhý jeden rok, rozhodně není možno přisuzovat to názorovým rozdílům mezi generacemi a podobně. Spekulativně by se dalo předpokládat, že se Müller přizpůsobil vkusu svých zákazníků, neboť v době jeho podnikání končila třicátá léta, a mohlo být tedy preferováno něco jiného než v době, kdy Slatner začal pořádat aukce.

4. 3. 1 II. umělecká aukce

Aukce, k níž se podařilo nalézt katalog, se konala ve dnech 13.–15. prosince roku 1928. Tento katalog je dvojjazyčný, česko-německý, a to opět obálkou počínaje. Formát A4 zůstal zachován. Vše je tištěno na silnějším kvalitním papíru, formální součásti jsou podobné jako u Slatnera, avšak v tomto konkrétním případě není zařazen obsah, dražené položky jsou rovnou prezentovány v tematicky řazených kapitolách. Vzhledem k tomu, že je vše zpracováno přehledně a – na základě zkoumání katalogů více podniků – nejspíše zcela obvyklým způsobem, nelze to považovat za nedostatek či komplikaci. Do materiálu je vložen oboustranně potištěný list informující dražitele o vyvolávacích a odhadních cenách, text je opět dvojjazyčný. Poslední

¹⁴² MEČKOVSKÝ (2014), s. 123.

¹⁴³ Tamtéž, s. 124.

¹⁴⁴ Dílo XXIII, 1931, s. 94, 95, 320; Slavíček, Sobě, umění, přátelům (cit. v pozn. 3), s. 259.

¹⁴⁵ MEČKOVSKÝ (2014), s. 124.

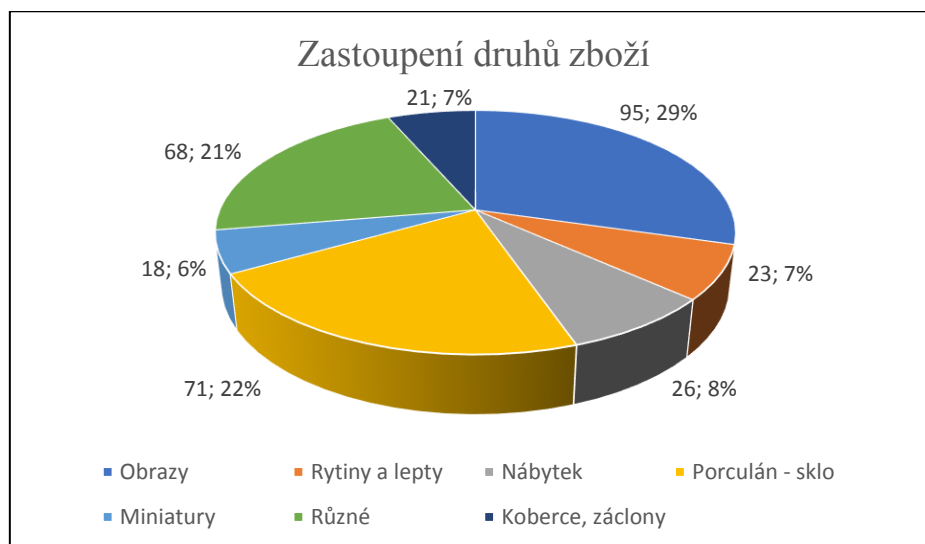
¹⁴⁶ *Umělecké a aukční síně prof. M. Müller. Praha II: Umělecká aukce. [Obrazy starých a moderních mistrů, starožitný porcelán, sklo, nábytek, soškultury, perské koberce atd., z vynikajícího soukromého, zahraničního a tuzemského majetku.]*, aukce 13. – 15. 12. 1928, Praha.

část materiálu je opět věnována fotografiím vybraných dražených položek. Na úplném konci katalogu se nachází sdělení pro ty, kdo mají zájem nabídnout své sbírky a předměty k dražbě.

Zajímavostí je zařazení reklamní přílohy ještě před obrazovou část katalogu. Tyto inzeráty se obracejí nejen na sběratele například s nabídkou výroby obrazových ráků, restaurátorských služeb, fotografií uměleckých, případně oprav starožitných hodin. Je tedy vidět, že se Müller snažil pokrýt potřeby svých klientů nejen v rámci aukce samotné. Pravděpodobně také za zveřejnění reklamy získával finance od inzerentů, čímž se zveřejnění této přílohy stávalo výhodným pro všechny zúčastněné strany.

Co se týče početního zastoupení zboží jednotlivých kategorií, na prvním místě se nacházejí obrazy, následuje porcelán a sklo, třetí místo zaujímá kategorie nazvaná „Různé“, což zahrnuje například slonovinové reliéfy nebo pouzdra na vizitky. V následujícím grafu je znázorněno, kolik bylo kterého druhu zboží nabízeno.

Položka s nejvyšší odhadní cenou byl obraz Geerarda Snellincka (1577-1609) odhadnutý na 60 000 korun *Krajina s figurální stafáží* – č. 81, vyvolávací cena byla 35 000 korun. Nejnižší, na 100 korun, byly ohodnoceny 3 položky z kategorií Rytiny a lepty, Porcelán a sklo a Různé: *Mezeříč* – č. 115, *Koflík s miskou, modrá květinová ozdoba* - č.187, *Doza s víčkem v jemné, pestré cloisonové práci* – č.288. Vyvolávací ceny byly v prvním případě 50, pak 60 korun.

Obrázek 13 Graf zastoupení druhů zboží

Ze zadní strany obálky je možno vyčíst, že katalog byl vytvořen firmou *Bělský & Ježek*, která sídlila na Karlíně v Žižkově ulici.

Dochoval se dokument podobný aukčním výsledkům, je však nazvaný „Evidenční denník“. I z jeho vzhledu jde vidět, že jde materiály jiného typu. V tomto případě se jedná o čtvercovou síť, přičemž je každý čtverec číslovaný, a byla-li položka daného čísla prodána, je čtverec proškrtnut. Bohužel nejsou uvedeny ceny všech prodaných položek.

I přesto, že se nejedná o zmínku k této konkrétní aukci, je důležité uvést, že i o Müllerovu podniku se psalo v novinách, a ohlasy byly opět, stejně jako u Slatnera, pozitivní. Příkladem je článek z Tribuny, který nemluví pouze o Müllerovi, ale vzpomíná i na jeho předchůdce, a vyjadřuje se k Müllerovu převzetí podniku poté, co Jindřich Slatner onemocněl a nemohl se již jeho provozu věnovat: „Když r. 1926 J. Slatner založil v Praze svůj umělecký salon, tu zaradovali se všichni, kdož zajímali se o uměleckou tvorbu, neboť jím dostalo se v Praze prvého, skvěle zařízeného závodu, jakými se už dávno honosí města cizí. A jejich radost jen rostla, když firma zkvétala a když nejen zdejší její aukce, ale také ty, jež pořádal v Karl. Varech, Teplících, Brně Ostravě a Prostějově se setkávaly se zdarem. Ukázalo se, že kulturní roveň našeho publika snese i mondění, přepychový závod, řízený ovšem reálně a s vyšších uměleckých hledisek. Než v tom z čista jasna nastala katastrofa. Slatner těžce onemocněl a skoro již se zdálo, že jeho podnik bude likvidován, však tu rychle zaskočil jeho pomocník, v kruhách [sic!] sběratelů odedávna známý profesor a akad. malíř M. Müller by se stal z ředitele salonu jeho vlastníkem. Zběžná prohlídka výstavních místností přesvědčí každého, že salon změnou vlastníka neutrpěl. [...] Je v povaze majitele, že jako malíř miluje malebně zařízené interiéry, a této jejich vlastnosti lze dosáti jedině starým nábytkem, ať už zlaceným s diskrétně pestrým gobelínovým potahem či starším, bohatě vykládaným. [...] Müllerovy salony navštěvují všichni význační sběratelé pražští, sem docházejí odborníci z kruhů musejních, diplomaté, cizinci a také jen „ideální“ zájemci, jimž finance nedovolují státi se sběrateli [sic!]. Pro všechny má Müller nejen vlídnost, ale také poctivou, cennou radu.“¹⁴⁷ O dalších člancích k tomuto salonu se vyjadřuje Robert Mečkovský.¹⁴⁸

¹⁴⁷ Kar. Ulm., Z pražských aukčních síní. Müllerův salon, *Tribuna X*, 8. 5. 1928, s. 5.

¹⁴⁸ MEČKOVSKÝ (2014), s. 123, 124.

4. 4 Slatnerovi znalci

4. 4. 1 Ludwig W. Abels¹⁴⁹

Tento muž se narodil 16. března 1863 ve Vídni, roku 1892 získal titul doktora filosofie. Byl kritikem umění a spisovatelem, měl platit za jednoho z nejlepších znalců umění, a to i moderny. Jeho působení se rovněž týkalo tisku, v roce 1898 byl odpovědným redaktorem *Das Narrenschiff. Wochenblatt für fröhliche Kunst*, mezi lety 1900 a 1902 působil ve stejné funkci v *Das Interieur. Wiener Monatshefte für angewandte Kunst*. K dalším aktivitám patřilo například vedení poloměsíčníku *Erdgeist*. Roku 1933 emigroval do Francie, kde o čtyři roky později zemřel.

4. 4. 2 Gustav Glück¹⁵⁰

Gustav Glück se narodil 6. dubna 1871 ve Vídni. Studoval nejen ve svém rodném městě, ale také v Bonnu, jeho obory byly klasická filologie, archeologie a dějiny umění. Doktorát z filosofie získal roku 1894, o pět let později působil v kabinetu mědirytin dvorní knihovny. Od počátku dvacátého století byl činný ve vídeňské *Galerii kunsthistorického musea*, od roku 1911 vedl *Akademii výtvarných umění*. Vytvořil sbírku rakouských obrazů. Roku 1938 emigroval do Velké Británie a 1942 do Spojených států. Zemřel v roce 1952 v Santa Monice.

4. 4. 3 František X. Harlas

Další se Slatnerových znalců se narodil 8. února 1865 v Praze¹⁵¹. Mezi lety 1885–1889 studoval dějiny umění na Německé universitě a malbu na Umělecko-průmyslové škole, od roku 1913 působil jako ředitel Muzea hlavního města Prahy.¹⁵² Zemřel 22. 8. 1947 v Praze¹⁵³.

¹⁴⁹ BLUMESBERGER S. – DOPPELHOFR M. – MAUTHE, G. (2002), s. 3.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 425.

¹⁵¹ Harlas František Xaver. In: <http://www.artplus.cz/cs/autor/3216-harlas-frantisek-xaver> [cit. 11. 11. 2017].

¹⁵² František X. Harlas. In: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/frantisek-xaver-harlas-6358> [cit. 11. 11. 2017].

¹⁵³ Harlas František Xaver. In: <http://www.artplus.cz/cs/autor/3216-harlas-frantisek-xaver> [cit. 11. 11. 2017].

5. Závěr

Tato práce nabídla rekonstrukci životní a podnikatelské cesty obchodníka Jindřicha Slatnera, v jistých ohledech průkopníka ve svém oboru. Poskytla pohled na původ rodiny a způsob jejího fungování a příklad toho, jak se mohl vyvíjet prvorepublikový podnikatel – v tomto případě od maloobchodníka k majiteli vyhlášené aukční síně.

Studium úředních dokumentů osvětlilo okolnosti počátku podnikání, stejně jako nutné formality podnikatele vůči institucím, s nimiž taková činnost souvisela. Díky analýze materiálů z výstav a aukcí vznikla možnost charakterizovat většinového zákazníka Slatnerova podniku – přesto, že se v nabídce nacházely i předměty levné, mnohem častěji muselo jít o zámožné jedince.

Slatner působil mezi lety 1917 a 1927, nejaktivnějším a nejúspěšnějším obdobím v jeho podnikání pak byly 3 roky na sklonku jeho života, 1925–1927. Původní obchodování s papírnickým a kuřáckým zbožím postupně rozšířil o zboží umělecké a ve svých prostorách v Moravské Ostravě pořádal umělecké výstavy svých současníků jak z českého prostředí, tak ze zahraničí. Jak bylo znázorněno v tabulkách, mohla se v Salonu Slatner objevit jak díla méně známých umělců, tak jedinců velmi zvučných jmen.

Od svých konkurentů v oboru se lišil hlavně tím, že aukce pořádal v různých městech a rozšiřoval tak svou klientelu.

Obratně se přizpůsoboval situaci, mohl tak například konat aukce v lázních jak v průběhu sezony, tak mimo ni, jelikož zatímco lázeňským klientům nabízel umění, v zimních měsících byli jeho zákazníky spíše provozovatelé, jimž nabízel vybavení pro jejich podniky. Dražby se snažil pořádat tak, aby mohl naplno využít kupní síly v daném místě (viz například snaha o nedělní prodej před svátky), předem rozesílal pozvánky, aby se o nich dozvědělo co nejvíce potencionálních kupců, připravoval výpravné katalogy, což mělo zajistit zvýšení zájmu o zboží. Jakmile vycítil šanci, neváhal uspořádat aukci i v menším městě, v tomto případě Prostějově.

Slatnerova rodina, stejně jako nejdůležitější spolupracovníci, byla židovského původu. Vzhledem k rodinnému zaměření to odpovídá stereotypu o židovských obchodnických schopnostech, také však lze skrze tuto skutečnost poukázat na to, že se lidé ze stejných menšin a etnik často stýkají hlavně mezi sebou a společně také spolupracují.

Slatner v aukcích nabízel své zboží bohatým zákazníkům, početněji nejvýznamnější kategorií byly obrazy. Vzhledem k tomu, že podnik neměl jedno pevné místo konání dražeb, lze vysledovat, kam se svými kolekcemi mířil nejčastěji. Ze získaných dat vyplynulo, že jasnou převahu měla Praha následována Karlovými Vary, dále Ostrava a Brno se 2, následovány Prostějovem a Teplicemi, vždy s jednou konanou aukcí.

Podobné publikum a strategii užíval podnik Maison Antique Charlese Rosenkrantz, který rovněž vytvářel výpravné katalogy, často vícejazyčné. Tento podnik vznikl roku 1926 a jeho činnost pokračovala i po Slatnerově smrti. Rosenkrantz však na rozdíl od Jindřicha Slatnera působil pouze v Praze.¹⁵⁴

¹⁵⁴ MEČKOVSKÝ (2014), s. 124-126.

6. Zdroje

6. 1 Prameny

6. 1. 1 Archiv města Ostravy

AMO, fond Archiv města Moravská Ostrava, domovská kartotéka.

AMO, fond Moravská Ostrava, Svobodné a řemeslné živnosti, 1921–1924, Svazek 2. Inv. č. 24.;

AMO, fond Moravská Ostrava, Svobodné a řemeslné živnosti, 1921–1924, Svazek 3. Inv. č. 25.

AMO, fond Notářství Ostrava II., kart. č. 6, legalizační protokoly a notářské spisy č. 3301–4000, spis č. 3397.

AMO, fond Okresní úřad Moravská Ostrava (OÚMO), kart. č. 628, i. č. 243, sign. Gc, G, korespondence ve věcech obchodu, průmyslu a živností č. 22 071-30 000, spis č. 22 671.

AMO, fond OÚMO, sčítací operáty z roku 1921, kart. č. 123, i. č. 136, Moravská Ostrava č. p. 205, Třída 28. října.

6. 1. 2 Archiv hlavního města Prahy

Archiv hlavního města Prahy (AHMP), fond Magistrát hlavního města Prahy – Referát IV. Popisní 1926–1949, kart. č. 1236. – *Umělecké a aukční síně prof. M. Müller. Praha II: Umělecká aukce. [Obrazy starých a moderních mistrů, starožitný porculán, sklo, nábytek, sošky, perské koberce atd., z vynikajícího soukromého, zahraničního a tuzemského majetku.]*, aukce 13. – 15. 12. 1928, Praha.

6. 1. 3 Knihovna Státního okresního archivu Prostějov

SOkA Prostějov, fond Archiv města Prostějova – *Hlasy z Hané*, 1926, č. 46, r. XXXXIV, s. 3.

6. 1. 4 SOkA Karlovy Vary

SOkA Karlovy Vary, fond Archiv města Karlovy Vary, karton 3007B.

6. 1. 5 Galerie výtvarného umění Ostrava

KRISTIN, V.: *Výtvarné umění na Ostravsku*. In: *Salon*, r. 1928, č. 4., s. 8–9, 23.

Umělecký a aukční salon Slatner Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte Dra Mikuláše Széchényiho, biskupa v Oradea–Mare (Velký Varadín) a jiného vynikajícího soukromého majetku, aukce 7.–9. 7. 1925, Praha.

Umělecké a aukční síně Slatner, Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. XII. umělecká aukce. [Sbírka obrazů a starožitných uměleckých předmětů z vynikajícího soukromého majetku.], aukce 18.–20. 12. 1926, Praha.

6. 1. 6 Muzeum a galerie v Prostějově

Umělecké a aukční síně Slatner Mor. Ostrava – Praha – Karlovy Vary. X. velká umělecká aukce. [Sbírka obrazů a starožitných uměleckých předmětů z vynikajícího soukromého majetku se zajímavými příspěvky z pozůstalosti po zesnulém vídeňském skladateli Leo Fallovi, Galerie Sedelmayerové v Paříži a hraběte Kufsteina ve Vídni.], aukce 13.– 14. 11. 1926, Prostějov.

6. 1. 7 Národní galerie v Praze

Kunst- und Auktionshaus Slatner Prag – Mährisch-Ostrau – Karlsbad. XII. Kunstauktion. [Gemälde- und Antiquitäten- Sammlung aus hervorragendem Privatbesitz.], aukce 16. – 18. 12. 1926, Praha.

Umělecké a aukční síně Slatner Praha – Karlovy Vary. XIII umělecká aukce. [Obrazy a starožitné umělecké předměty z vynikajícího soukromého majetku.], aukce 7. – 9. 4. 1927, Praha.

Umělecké a aukční síně Slatner Praha – Karlovy Vary. XIV. umělecká aukce. [Zvláštní aukce 100 originálů slavných mistrů z vysokošlechtického a jiného vzácného soukromého majetku a vyvolené kolekce prvotřídního starožitného porculánu.], aukce 11. – 13. 6. 1927, Praha.

Umělecké a aukční síně Slatner. Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. VII. umělecká aukce. [Leo Fallova sbírka a jiných vynikajících vídeňských soukromníků I. díl], aukce 7.–9. 6. 1926, Praha.

Umělecký a aukční salon Slatner Praha – Mor. Ostrava – Karlovy Vary. II. umělecká aukce z pozůstalosti hraběte Dra Mikuláše Széchényiho, biskupa v Oradea–Mare (Velký Varadín) a jiného vynikajícího soukromého majetku, aukce 7.–9. 7. 1925, Praha.

6. 1. 8 Národní knihovna Praha

Kunst- und Auktionshaus Slatner Prag – Mährisch – Ostrau - Karlsbad. VII. Kunstauktion. Aukce 7. – 9. 7. 1926.

Kar. Ulm.: *Z pražských aukčních síní. Müllerův salon. Tribuna, 10.*

Kunst- und Auktionshaus Slatner (bez autora). *Der Kunstwanderer*, 7.

SCHÜRER, O.: *Praha jako trh umění. Po dražbě Fallovy pozůstalosti u Slatnera*. *Tribuna*, 8, č. 146.

6. 1. 9 Ostravské muzeum

Kunst- und Auktionhaus Slatner Prag – Karlsbad. XIV. [Sonderauktion von 100 Gemälden berühmter Meister aus hocharistokratischem und anderem vornehmsten Privatbesitz und einer auserwählten Kollektion von erstklassigen, antiken Porzellan.], aukce 11.–13. 7. 1927, Praha.

Kunstsalon Heinrich Slatner M.-Ostrau. Franz Josef-Platz. Katalog der I. Kunstausstellung im Kunstsalon Heinrich Slatner Mähr.-Ostrau. Výstava 4/1917.

Umělecký salon Slatner. Katalog výstavy uměleckých obrazů v uměl. saloně Slatnerově. Výstava 16. 6.–31. 7. 1923.

6. 1. 10 Rodinné materiály

VOGEL, H.: *Slatner – Altmann Family Tree*. Waybridge před r. 2007.

6. 1. 11 Články

Kar. Ulm.: *Z pražských aukčních síní. Müllerův salon*. *Tribuna*, 10.

KRISTIN, V.: *Výtvarné umění na ostravsku*. *Salon*, 1928, č. 4.

Kunst- und Auktionshaus Slatner (bez autora). *Der Kunstwanderer*, 7.

Kunst- und Auktionshaus Slatner (b. a.). *Neue freie Presse*, 1926.

SCHÜRER, O.: *Praha jako trh umění. Po dražbě Fallovy pozůstalosti u Slatnera*. *Tribuna*, 8, č. 146.

Umělecký aukční salon Slatner (bez autora). *Výtvarné snahy VII*, 1926, s. 160.

Zajímavá umělecká výstava v Prostějově (b. a.). *Hlasy z Hané*, 44, č. 46.

Zpráva o ostatní činnosti Kulturní rady pro širší Ostravsko od 1. září 1921 do 31. května 1922 (b. a.). *Rok lidovýchovné práce v širším Ostravsku 1921-1922*.

6. 1. 12 Internetové zdroje

VOGEL, H.: *Heinz's Memoirs*. In: <http://www.vogel.org.uk/memoirs/index.html>.

6. 2 Sekundární literatura

6. 2. 1 Monografie

BÄHR, A.: *German Sales 1930–1945. Bibliographie der Auktionskataloge aus Deutschland, Österreich und der Schweiz*. Berlin 2013.

BLIMLINGER, E. – MAYER, M (eds.): *Kunst sammeln, Kunst handeln. Beiträge des internationalen Symposiums in Wien*, Wien 2012.

BLUMESBERGER, S. – DOPPELHOFR, M. – MAUTHE, G.: *Handbuch österreichischer Autorinnen und Autoren jüdischer Herkunft 18. bis 20. Jahrhundert*. München, 2002.

DROZEN, F.: *Aukční síně*. Praha 1998.

FIALA, P.: *Aukce – teorie a praxe*. Praha 2012.

HÝL, V.: *Přehled výtvarně uměleckých výstav (v letech 1920-1949)*. Opava 1961.

HÝL, V.: *Výtvarné umění Ostravského kraje*. Ostrava 1941.

MEČKOVSKÝ, R.: *Umělecké aukce v Praze v období první republiky*. Brno 2014 (nepublikovaná disertační práce).

MELENOVÁ, M.: *Výběrová studie českých aukčních domů*. Praha 2013 (nepublikovaná bakalářská práce).

MÜHSAM, K.: *Internationales Lexikon der Preise den Gemälden und Handzeichnungen aller Schuler und Länder Nach d. Auktions-Resultaten den letzten Jahrzehnte*. Berlin 1925.

PAŘÍK, A.: *Müller Mořic (1887–1944). Terezínský portrét*. Terezín 1992.

SLAVÍČEK, L.: *Sobě, umění, přátelům*. Brno 2007.

SKŘIVÁNEK, J.: *Trh s uměním. Studie o sociálně ekonomickém potenciálu kulturních a kreativních průmyslů v České republice*. Brno 2010.

ŠOPÁK, P. (ed.): *Výtvarná kultura ve Slezsku a na Ostravsku do roku 1970*. Opava 2010.

TLAPÁK, R.: *Deset let Domu umění. Rok lidovýchovné práce v širším Ostravsku*, Ostrava 1936.

TŘEŠTÍK, M.: *Umění sbírat umění*. Praha 2013.

VESELSKÁ, M.: *Muž, který si nedal pokoj*. Praha 2005.

6. 2. 2 Články

MAŇÁK, P.: *Olomoucký rodák, hudebník Leo Fall*. Krok, 6, č. 3., 2009.

6. 2. 3 Internetové zdroje

Academic. In: <http://www.deacademic.com/>. [cit. 29. 11. 2017].

Art+. In: <http://www.artplus.cz/cs/>. [cit. 11. 11. 2017]

Artmuseum.cz. In: <http://www.artmuseum.cz/index.php>. [cit. 29. 11. 2017]

Aukční síň Galerie Národní 25. In: <https://www.galerie-narodni.cz/>. [cit. 29. 11. 2017]

Austria-Czech SIG. In: <https://www.jewishgen.org/AustriaCzech/index.html>. [cit. 3. 12. 2017]

Češi na Slovensku. In: <http://www.cesi.sk/index.htm>. [cit. 3. 4. 2017]

Databáze knih. In: <https://www.databazeknih.cz//>. [cit. 11. 11. 2017]

Galerie Kodl. In: <http://www.galeriekodl.cz/>. [cit. 29. 11. 2017]

Galerie Ztichlá klika. In: <http://www.ztichlaklika.cz/>. [cit. 7. 2. 2017]

Holocaust.cz. In: <http://www.holocaust.cz/>. [cit. 3. 12. 2017]

Koniklijke Bibliotheek. In: <https://www.kb.nl/en>. [cit. 7. 2. 2017]

Osobnosti.cz. In: <https://www.osobnosti.cz/>. [cit. 29. 11. 2017]

Samoobslužné pracovní listy pro širokou veřejnost. In:
http://www.ngprague.cz/gallery/5/1608-stud_mat_uprka.pdf. [cit. 29. 11. 2017]

Statutární město Opava. In: <http://www.opava-city.cz/cs>. [cit. 29. 11. 2017]

Židovské museum v Praze. In: <https://www.jewishmuseum.cz/>. [cit. 4. 4. 2017]

6. 3 Obrazové materiály

Obrázek 1 - Ukázka ochranných opatření na katalogu ze VII. umělecké aukce / VII. Kunstauktion. Fotografie z vlastních zdrojů autorky (foceno v Národní knihovně a Knihovně Národní galerie).

Obrázek 2 - Tři katalogy s přílohou na křídovém papíře a poměrně jednotným zpracováním obálek. Fotografie z vlastních zdrojů autorky (foceno v Knihovně Národní galerie).

Obrázek 3 - Jindřich Slatner s dcerou. Fotografie ze soukromé sbírky Heinze Vogela. Fotografie ze sbírky Heinze Vogela.

Obrázek 4 - Původní podoba domu Jindřicha Slatnera v Moravské Ostravě, na němž je vidět také název podniku. Fotografie ze soukromé sbírky Heinze Vogela.

Obrázek 5 - Reklama z novin. Fotografie ze soukromé sbírky Heinze Vogela.

Obrázek 6 – Pozvánka na aukci. Fotografie z vlastních zdrojů autorky (foceno v Knihovně Národní galerie).

Obrázek 7 – Obrázek 13 - Graf zastoupení druhů zboží. Grafy vytvořené autorkou pro účely práce.

7. Anotace

Příjmení a jméno autora: Martenová Veronika

Vysoká škola: Univerzita Palackého v Olomouci

Název fakulty a katedry: Filosofická fakulta, Katedra historie

Název diplomové práce: Umělecký a aukční salon Jindřicha Slatnera jako příklad obchodu s uměním za první republiky.

Vedoucí práce: Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D.

Počet stran: 70

Počet znaků: 129 295

Počet použitých pramenů: 29

Počet titulů použité literatury: 18

Počet použitých internetových zdrojů: 15

Klíčová slova: aukční domy, Jindřich Slatner, obchod s uměním za první republiky

Tato bakalářská diplomová práce se věnuje aukčnímu obchodu s uměním na příkladu podniku Jindřicha Slatnera. Při výzkumu byly využity aukční katalogy vydané tímto podnikem, společně s úřední komunikací a články v periodících. Na základě těchto materiálů práce sleduje vývoj podniku, zaměření a podobu jednotlivých aukcí, či možnou cílovou klientelu.

This thesis deals with the auction art trade in the period of the first Czechoslovak Republic. As an example was used the business of Henry Slatner. For the research were used catalogues of this business and official documents from the communication with official institutions and newspaper articles. Analysis of these materials makes it possible to track development of the business and imagine it's clients.